Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 40 (919) ГОД XVIII БЕЛАСТОК 7 КАСТРЫЧНІКА 1973 г. ЦАНА 60 гр.

У дружнай сям'і і праца спорыцца. Гэтую народную праўду хочацца паўтарыць, калі гаворка мае пайсці пра дружны, працавіты і зжыты калектыў настаўнікаў падставовай школы ў Парцаве, што каля Бельска.

Прывялі мяне ў гэтую школу весткі з павятовага Бельска аб тым, што ў вёсцы вельмі добра працавала дзіцячая гарцэрская дружына нялагернага лета. А вядома, што галоўная заслуга ў актыўнасці вясковых дзяцей належыць настаўнікам. У Парцаве ў першую чаргу дала свае вынікі канкрэтная праца з гарцэрамі настаўніцы Аляксандры Авенка.

Нягледзячы на тое, што тры настаўніцы штодзень здалёк даязджаюць у школу, усе настаўнікі вядуць вялікую пазалекцыйную работу. Кожны настаўнік вядзе адну, а часам і некалькі школьных арганізацый. У школе асабліва добра працуюць гарцэрская і зуховая дружыны, якія з'яўляюцца душой усіх найважнейшых спраў школьнага жыцця, школьныя гурткі ПЦК, ТППР, школьнае самакіраванне, вучнёўская спулдзельня, гурток Лігі аховы прыроды і іншыя. Апрача таго, найбольш здольныя вучні займаюцца ў спецыялістычных гуртках па матэматыцы, мовах і ў гуртку тэхнічнага зацікаўлення. Вельмі шырока і пастаянна арганізуецца дапамога слабейшым вучням. Для іх настаўнікі, не лічачыся з гадзінамі працы, робяць дадатковыя заняткі, замацоўваюць за імі мацнейшых вучняў і такім чынам павышаюць агульны ўзровень ведаў сярод вучняў.

І вынікі такой працы добра відочныя. За апошнія шэсць гадоў, як памятае дырэктар школы Андрэй Хайнацкі, усе выпускнікі школы ішлі далей вучыцца, а пераважаючая большасць з іх — у сярэднія школы.

Вялікая работа вялася і вядзецца таксама з бацькамі. У мінулым годзе ў школе адбылося шэсць заняткаў з бацькамі, у час якіх на канкрэтных прыкладах абмяркоўвалі найбольш выхаваўчыя спосабы ўздзеяння на дзіця сям'і і школы. Сёлета школа плануе праводзіць заняткі не радзей чым раз у месяц, а абмяркоўвацца на іх будуць падставовыя тэмы з галіны псіхалогіі дзіцяці. Дзякуючы супрацоўніцтву школы з бацькамі, штогод усе выпускнікі школы звяртаюцца па параду ў выбары прафесіі ў выхаваўча-прафесіянальную парадню, якая існуе ў Бельску. У гэтай парадні вучням дапамагаюць вырашыць, якую прафесію найлепш выбраць, каб потым праца прыносіла задавальненне і давала максімальныя эфекты. „Вельмі карысная ўстанова", — падсумаваў нашу размову на гэтую тэму дырэктар школы.

Праца з бацькамі вядзецца і ў школьнай бібліятэцы. Праз дзяцей бацькі карыстаюцца школьным кніжным фондам, які складаецца з 3500 тамоў. Апрача таго, настаўніца, якая вядзе бібліятэку, рэгулярна папаўняе кніжныя запасы, пазычаючы яшчэ для сваіх чытачоў кніжкі з павятовай бібліятэкі.

Актыўна ўключаюцца настаўнікі і ў жыццё вёскі. Дырэктар школы Андрэй Хайнацкі з'яўляецца сакратаром гміннай партарганізацыі. Найбольш балючая цяпер справа ў вёсцы — адсутнасць якога-небудзь клуба ці святліцы. Адзі-

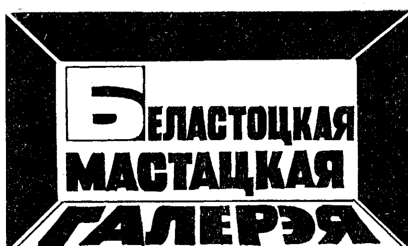
(Працяг на стар. 4)

УСПАМІН З ДАЖЫНАК

У аркестры ваеннай авіяцыі выступіла 8-асабовая група барабаншчыц. Гэта вучаніцы Медыцынскага ліцэя ў Познані.

Фота **А. Карпюка**

Мастацтва патрабуе для свайго росквіту прастору, святла, заахвочвання і зацікаўлення ім з боку грамадства. Цяпер, пасля доўгіх год чакання, усе гэтыя вымаганні беластоцкіх мастакоў цалкам споўнены. У раёне чыгуначнага вакзала, непадалёк вуліцы Ліпеньскага Маніфесту, Беластоцкае бюро мастацкіх выставак атрымала тры сучасныя, са шкла і алюмінію, павільёны. Яны добра ўпісваюцца ў наваколле, ствараюць прыемны архітэктурны ансамбль і вельмі функцыянальныя ўнутры. Іх праекціроўшчыку Г. Мачыдлоўскаму належацца заслужаныя словы прызнання.

— Гэты аб'ект заслугоўвае звання канцэрту добрай работы, — сцвердзіў кіраўнік аддзела культуры ВРН у Беластоку А. Гжэськевіч, адкрываючы 5 верасня г.г. новы выставачны комплекс. — Ён паўстаў у рэкордна кароткім часе, бо за чатыры месяцы. Будавалі яго не толькі рабочыя, але таксама ў грамадскім чыне іншыя беластаччане, моладзь, салдаты. Наша грамадства ўпэўнена, што новы аб'ект яшчэ больш заахвоціць мастакоў да інтэнсіўнага дзеяння і будзе сімвалам еднасці творцаў з рабочымі.

У павільёнах і на скверы перад імі экспануецца каля 300 прац: разьба ў дрэве, карціны, графіка, мастацкая тканіна і праекты мэблі.

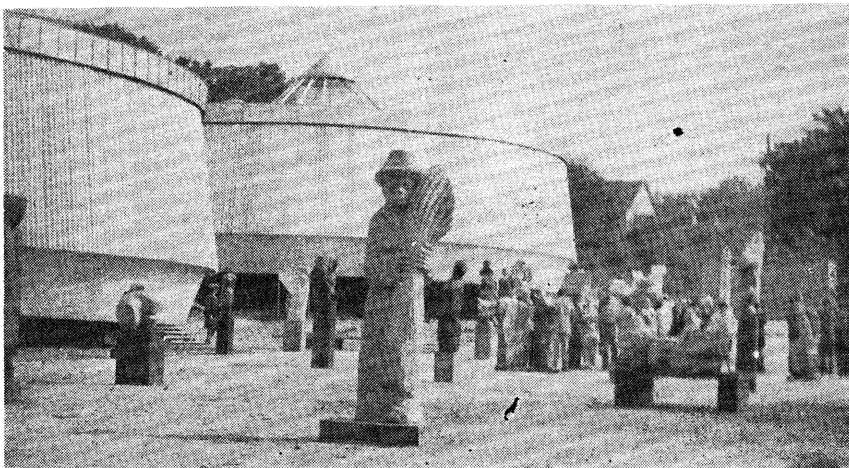
Прыемна ўзбагачваюць экспазіцыю палотны беларускага мастака з Гродна В. Савіцкага, а таксама літоўскіх аўтараў з Коўна: мастачкі В. Юшкенені і скульптара В. Бартуліса.

Выстаўка „Вобраз—73", бо такую назву яна носіць, у асноўным прадстаўляе творы, якія паўсталі на двух сёлетніх пленерах „Навагруд— 73" і „Гайнаўка — 73". І пераважаюць сярод іх працы беластоцкіх мастакоў.

Уся экспазіцыя здзіўляе наведвальнікаў не толькі пладавітасцю твораў. Перш за ўсё цешыць тое, што ў кожнага з іх ёсць сваё індывідуальнае ўспрыняццё рэчаіснасці, уласны адметны почырк і ўлюбёныя вядучыя тэмы. Праўда, часам здараюцца і мастацкія няўдачы. Але іх нямнога.

А. Сакоўскі з Беластока сваёй лёгкай разьбе даў назву „Адно і другое або думка і натура", яго зямляк Е. Гры-

(Працяг на стар. 4)

Агульны від на сквер і павільёны выстаўкі «Вобраз—73» у Беластоку.

■ 16 верасня члены гуртка БГКТ у Старым Корніне на Гайнаўшчыне прынялі ўдзел у вясковым грамадскім чыне пры будове новай святліцы. Гайнаўскі аддзел БГКТ накіраваў у гэту вёску кінапераcоўку ГП і ўдзельнікі грамадскага чыну змаглі паглядзець савецкі фільм „Інспектар галоўнага розыску".

■ Гэты ж фільм быў паказаны апаратурай ГП у той жа дзень у Саках, Сухавольцах, Гурным і Махнатым. На дзень раней (15.IX.) у Новым Беразове выклікаў вялікае ўражанне сярод членаў і сімпатыкаў БГКТ савецкі фільм „Гадзіннік затрымаўся апоўначы".

■ Галоўнай тэмай пасяджэння прэзідыума бельскага аддзела БГКТ (адбылося 17 верасня) была падрыхтоўка справаздачнай кампаніі ў гуртках БГКТ. Членам прэзідыума і членам праўлення аддзела былі прыдзелены па два гурткі БГКТ, якім дапамогуць яны правесці справаздачныя сходы. Дапамогуць таксама гурткам БГКТ у справаздачнай кампаніі вучні Беларускага ліцэя ў Бельску. У сваіх родных вёсках многія з іх з'яўляюцца членамі гурткоў БГКТ, і таму дапамогуць у актуалізацыі членаў, у разбудове арганізацыі, у падрыхтоўцы матэрыялу на справаздачны сход, у мабілізацыі ўсіх членаў да культурна-асветнай працы і аплаты членскіх складчын за 1973 год. Да працы ў гуртках БГКТ заахвочвала ліцэістаў кіраўніцтва школы на чале з дырэктарам Аляксеем Карпюком, які з'яўляецца адначасова старшынёй бельскага аддзела БГКТ. Другім пунктам пасяджэння прэзідыума была справа каардынацыі ўдзелу мастацкіх калектываў у розных мерапрыемствах. Пастаноўлена, што такім каардынатарам будзе аддзел культуры прэзідыума ПРН, кіраўніком якога з'яўляецца член прэзідыума бельскага аддзела БГКТ Антаніна Куна, якая таксама выконвае функцыю старшыні камісіі культуры ГП БГКТ. Прэзідыум абмяркоўваў таксама надзённыя справы бельскага харавога калектыву БГКТ „Васілёчкі". У гэтым пасяджэнні прыняў удзел старшыня ГП Мікалай Самоцік.

■ 18 верасня па ініцыятыве членаў БГКТ у Старым Корніне адбыўся арганізацыйны сход фальклорнага харавога калектыву. У гэтай вёсцы любяць спяваць і ёсць людзі з добрымі галасамі.

■ 20 верасня ў Доме настаўніка ў Гайнаўцы адбылося спатканне вучняў мясцовага беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя са старшынёй ГП БГКТ Мікалаем Самоцікам, галоўным рэдактарам „Нівы" Георгіем Валкавыцкім і журналістам „Нівы" Мікалаем Гайдуком. Аб гэтым шырэй будзе напісана ў наступным нумары „Нівы". (мх)

◇ Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі ◇

СВЕТ

ЭКСПЕРЫМЕНТ ЗАВЕРШАН

Другі экіпаж амерыканскай касмічнай станцыі „Скайлэб" 26 верасня паспяхова вярнуўся на Зямлю, закончыўшы палёт, які працягваўся 59 з палавінай сутак. Камандны адсек касмічнага карабля „Апалон" з А. Бінам, О. Герыютам і Дж. Лусмам прыводніўся ў Ціхім акіяне, за 225 міль на паўднёвы захад ад горада Сан Дзіега (штат Каліфорнія).

„САЮЗ — 12"

На барту касмічнага карабля „Саюз-12" адбыўся палёт двух савецкіх касманаўтаў Васіля Лазарава і Алега Макарава. Палёт савецкага карабля звязаны з сусвету касмічнай праграмай Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў.

КАНСУЛЬТАЦЫІ

Адкрылася другая сесія савецка-амерыканскай пастаяннай кансультацыйнай камісіі.

Гэта камісія заклікана садзейнічаць ажыццяўленню мэт і палажэнняў дагавору аб абмежаванні сістэмы процірaкетнай абароны і часовага пагаднення аб некаторых мерах у галіне абмежавання стратэгічных наступальных узбраенняў, заключаных паміж СССР і ЗША 26 мая 1972 года, а таксама дагавору аб мерах па змяншэнню небяспекі ўзнікнення ядзернай вайны, заключанага паміж дзвюма краінамі 30 верасня 1971 года.

У ЦЭНТРЫ ГЕРБА...

...Карэйская Народна-дэмакратычная Рэспубліка паказана гідраэлектрастанцыя. Гэта — не выпадкова.

Паўночная Карэя багата гідраэнергетычнымі рэсурсамі. Усюды, нават высока ў гарах, можна ўбачыць агні электрычных лямпачак. Магутная энергія горных рэк за гады народнай улады стала на службу народа. Цяпер асаблівая ўвага ўдзяляецца будаўніцтву буйных электрастанцый, у тым ліку цеплавых. Белізарная колькасць іх пабудавана пры тэхнічным садзейнічанні Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін.

СМЕРЦЬ ПАБЛО НЕРУДЫ

У нядзелю 23 верасня г.г. на сямідзесятым годзе жыцця ў адной з клінік Сант'яга памёр выдатны чылійскі паэткамуніст, вядомы грамадскі дзеяч, нястомны барацьбіт за мір, лаўрэат міжнароднай Ленінскай прэміі „За ўмацаванне міру паміж народамі", лаўрэат Нобелеўскай прэміі па літаратуры Пабло Неруда. Урачы не зрабілі афіцыйнай заявы аб прычыне смерці. Інфармацыйныя агенцтвы паведамілі, што Пабло Неруда быў цяжка хворы.

ПЕРАПЫНЕНЫ ДЫПЛАМАТЫЧНЫЯ АДНОСІНЫ

Урад ЧССР вырашыў перапыніць дыпламатычныя адносіны з Чылі. Агенцтва ЧТК перадало заяву, што ў Чылі ваенная хунта, захапіўшы ўладу, падаўляе дэмакратычныя свабоды, распусціла органы канстытуцыйнай улады, падвяргае рэпрэсіям прагрэсіўных дзяржаўных і палітычных дзеячоў блоку Народнага адзінства. Гэты крывавы тэрор суправаджаецца антыкамуністычнай істэрыяй. Чэхаславацкае пасольства ў Чылі не мае самых элементарных умоў для выканання сваіх функцый. У сувязі з гэтым урад Чэхаславакіі вырашыў перапыніць дыпламатычныя адносіны з Чылі. (ак)

БССР

ПЛАН 9 МЕСЯЦАЎ

Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне пры Савеце Міністраў БССР паведамляе, што работнікі беларускай прамысловасці датэрмінова, 26 верасня, выканалі план 9 месяцаў па рэалізацыі прадукцыі. Шматзначна ўзрасла прадукцыйнасць працы.

ЛЁН

У калгасе „Авангард" Капыльскага раёна адвялі сёлета пад лён 110 гектараў поля. Ураджай атрымаўся добры, бо кожны гектар даў там па 6—7 цэнтнераў ільноваласна і столькі ж семя. Яго ўборка праведзена была своечасова і поўнасцю механізавана.

1293 СЯМ'І ПАД АДНЫМ ДАХАМ

У Мінску — там, дзе праспект Пушкіна зыходзіцца з Харкаўскай вуліцай, — пабудаваны 9-павярховы жылы дом даўжынёю ў 716 метраў, у якім пад адным дахам будуць жыць 1293 сям'і. Ён падзелены на тры скразныя праезды. На месцы прадугледжаны залы для прыёму гасцей і піянерскія пакоі.

ТРОХТЫСЯЧНЫ КАНЦЭРТ

Народны ансамбль танца „Колас" Віцебскага раённага дома культуры нядаўна даў трохтысячны канцэрт. Ансамбль існуе амаль 25 гадоў. На першай рэпетыцыі прысутнічала ледзь 8 чалавек. Цяпер у занятках калектыву прымае ўдзел больш як 60 асоб. Кіруе ім заслужаны дзеяч культуры БССР А. Партной. Народны ансамбль танца „Колас" з'яўляецца лаўрэатам усесаюзнага фестывалю самадзейнага мастацтва. Аматары з Віцебска пабывалі ўжо ў Польшчы, выступалі ў Маскве, Літоўскай, Латвійскай і Малдаўскай рэспубліках.

МАКАЁНАК У ГРОДНЕ

Нядаўна адбылася сустрэча вядомага беларускага драматурга і дэпутата Вярхоўнага Савета БССР Андрэя Макаёнка з рабочымі Гродзенскай фабрыкі пальчатачных вырабаў. Ён расказаў пра сваю паездку ў Злучаныя Штаты Амерыкі, пра дзейнасць Вярхоўнага Савета БССР і падзяліўся сваімі творчымі планамі.

ПРА ЗУБРОЎ

У 1946 годзе Польшча передала ў савецкую частку Белавежскай пушчы 5 зуброў: двух самцоў і 3 самкі. Сярод іх быў зубр, якога назвалі Пугінал. Сёння статак беларускіх зуброў налічвае 80 галоў. Больш за 100 гэтых рэдкіх жывёлін вывезены ўжо ў іншыя лясы Савецкага Саюза і за мяжу. Зубра Пугінала давялося, нажаль, застрэліць, бо ўжо яго ногі не вытрымоўвалі звыш 1000-кілаграмовага цяжару. Цяпер ён упрыгожвае прыродазнаўчы музей Белавежскай пушчы.

НА ЛЯЧЭННЕ Ў НЯСВІЖ

У Нясвіжы будуюць медыцынскі гарадок. У першых будынках пасяліліся ўжо пацыенты. Зараз манціруецца абсталяванне для падводнага масажу. (вр)

ПОЛЬШЧА

ПАРТЫЙНЫ ЧЫН

Партыйны грамадскі і прадукцыйны чын праходзіў у цэлай краіне ў вялікім уздыме. Звыш 2 мільёнаў членаў і кандыдатаў ПАРП выйшлі на работу. Удзел прынялі многія беспартыйныя. Найчасцей ішла праца пры розных агульнаграмадскіх аб'ектах: дарогах, вуліцах, парках, стадыёнах, цэнтрах здароўя, вакзалах і г.д.

ПЛЕНАРНАЕ ПАСЯДЖЭННЕ СЕЙМА

Першая сесія Сейма пасля канікул мела багатую праграму. У першую чаргу Сейм выслухаў і зацвердзіў дзейнасць польскага ўрада ў СЭУ. Дзейнасць гэтую прадставіў віцэ-прэм'ер М. Ягельскі — адначасова пастаянны прадстаўнік ПНР у СЭУ. Сейм прыняў пастанову аб змене выбарчай ардынацыі да рад нарадовых, пастанову аб пенсіі для мастакоў і іх сем'яў і ўстанавіў ступень генерала арміі.

На сесіі прысутнічалі Э. Герэк, Г. Яблонскі і П. Ярашэвіч.

ПАЧАТАК ВУЧОБЫ Ў ВЫШЭЙШЫХ ШКОЛАХ

У краіне нашай ёсць 85 вышэйшых школ розных тыпаў. 1 кастрычніка ўсюды ў іх распачался новы год вучобы. Цэнтральная ўрачыстасць адкрыцця новага года адбылася ў Торуні — горадзе, дзе нарадзіўся Капернік і дзе універсітэт носіць яго імя. У вышэйшых школах вучыцца 360.000 студэнтаў, а на першы курс ва ўсіх школах было прынята ў гэтым годзе 60.000 студэнтаў.

СТУДЭНТЫ Ў Э. ГЕРКА

У сувязі з новым навучальным годам I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк прыняў дэлегацыю Сацыялістычнага саюза польскіх студэнтаў (СЗСП).

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ ДЗЯРЖАВЫ

Рада Дзяржавы ПНР на сваім чарговым пасяджэнні прыняла пастанову аб назначэнні выбараў у рады нарадовыя на 9 снежня гэтага года.

ЎЗНАГАРОДЫ „ТРЫБУНЫ ЛЮДУ"

„Трыбуна Люду" інфармуе аб выйграных дарогай лясавання ўзнагародах. Гэта латарэя была арганізавана ў час свята „Трыбуны Люду". Разам узнагарод было 272, у тым ліку экскурсіі ў СССР, Італію, Егіпет, у Югаславію, Швецыю і Данію, Балгарыю, Румынію.

З ПРАЦ ПРЭЗІДЫУМА УРАДА

Прэзідыум урада на чарговым пасяджэнні разгледзеў справу загаспадарвання адпадкаў сыравіны, справу павелічэння гадоўлі авечак на мяса, воўну, шкуру, а таксама справу будовы II рэактара ў Інстытуце ядзерных даследаў у Сверку.

КАМБІНАТ СІНТЭТЫЧНАГА ВАЛАКНА

Вялікі камбінат прадукцыі сінтэтычнага валакна будзе пабудаваны ў Піле (Познанскае ваяводства). Будова будзе ісці этапамі і закончыцца ў 1978 годзе. У першым этапе прадукцыі будзе тут працаваць 6 тыс. чалавек, у тым ліку 60% жанчын. (вл)

ВАЯВОДСТВА

ДЗЕНЬ ПАРТЫІ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

У нядзелю, 30 кастрычніка, калі ў краіне быў аб'яўлены дзень працы грамадскім чынам для ўсіх членаў партыі, на 558 аб'ектах Беласточчыны, на 60 прадпрыемствах, на ўсіх прадпрыемствах, дзе праца ідзе без перапынку на змены, на шматлікіх дарогах да гмінных школ працавалі 54 тысячы членаў нашай ваяводскай партыйнай арганізацыі і 24 тысячы беспартыйных. У Беластоку, напрыклад, быў закладзены пачатак трох прадшколляў, якія будуць будавацца ў значнай меры і далей грамадскім чынам.

У гэты дзень ваяводская партарганізацыя паказала сваю дысцыпліну, энергію і адданасць у развіцці нашага рэгіёну. Зроблена было шмат карыснай працы пры агульным задавальненні.

НОВЫ НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

Беластоцкія вышэйшыя навучальныя ўстановы 1 кастрычніка пачалі свой чарговы навучальны год. На ўрачыстым адкрыцці года ў Вышэйшай інжынерскай школе прысутнічалі намеснік кіраўніка аддзела навукі і асветы ЦК ПАРП праф. Я. Рыхлеўскі, сакратар ВК ПАРП Я. Златажынскі, намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Е. Зентара, дырэктар дэпартамента тэхнічных даследаванняў Міністэрства навукі, вышэйшага школьніцтва і тэхнікі М. Дэрантовіч, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і іншых тэхнічных школ краіны. Прысутнічала таксама дэлегацыя Каўнаскага палітэхнічнага інстытута на чале з рэктарам М. Марцінайцісам. У час гэтай урачыстасці Варшаўскай палітэхніцы была ўручана ганаровая адзнака „Заслужаны для Беласточчыны", прызнаная ёй пастановай Прэзідыума ВРН у Беластоку за заслугі ў развіцці нашага ваяводства.

ДЗЕНЬ БУДАЎНІКОЎ

У будынку Прэзідыума ВРН адбылася ўрачыстая сустрэча актыву будаўнікоў з прадстаўнікамі ўлад. Беластоцкія будаўнікі дабіліся сёлета значных поспехаў у працы. Прыпомнім хоць бы факт пабудовы раней тэрміну аб'ектаў для цэнтральных дажынак. За адданую працу на карысць нашага ваяводства падзякавалі будаўнікам сакратар ВК партыі М. Недзведзь і намеснік старшыні Прэзідыума ВРН Е. Зентара. Шэраг перадавых будаўнікоў атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды.

НОВАЯ КРЫНІЦА ВАДЫ

У Беластоку аддадзена ў карыстанне новае, другое ўжо прадпрыемства, забяспечваючае горад чыстай пітной вадой. Новае беластоцкае прадпрыемства з'яўляецца адным з самых сучасных такога тыпу прадпрыемстваў у краіне. Усе тэхналагічныя працэсы, звязаныя з ачышчэннем вады, аўтаматызаваны. Пасля дасягнення на прадпрыемстве поўнай прадукцыйнай магутнасці яно заспакоіць вадой 50% патрэб горада. Старое прадпрыемства будзе мадэрнізавана, і яго прадукцыйная магутнасць будзе таксама падвоена.

БЕЛАВЕЖСКІ ПЛЕНЕР

У Белавежы пачаўся чарговы, дзевяты ўжо пленер мастакоў. Сярод мастакоў з Беластока, Варшавы, Кракава, Быдгашчы — госці з Фінляндыі, Венгрыі і Чэхаславакіі. Усе ўдзельнікі пленера захоплены асеннімі колерамі пушчы. (яч)

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 7. X.

7.30 Program dnia. 7.35 TV Kurs Rolniczy. 8.10 „Przypominamy, radzimy". 8.20 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 8.45 Bieg po zdrowie". 9.00 TELERANEK. 10.20 „W krainie Inków" odc. VI („180.000 kilometrów przygód"). 10.50 „Antena". 11.05 „Piórkiem i węglem". 11.35 TV Informator Wydawniczy. 12.00 Dziennik. 12.15 „Minęło nam 30 lat" — fragmenty koncertu finałowego VII Festiwalu Zespołów Artystycznych Wojska Polskiego w Połczynie Zdroju. 13.00 „Spotkanie w cukrowni". 13.30 Dla dzieci: „Przygoda na wagarach" — film NRD. 14.35 Losowanie Totolotka. 14.50 Finał Wojskowego Turnieju Czytelniczego. 15.45 „Interstudio". 16.20 Sportowy magazyn sprawozdawczy. 17.45 „Kierunek Berlin" — film fab. pol. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Kuzynka Bietka" — film ang. odc. III. 21.00 PKF. 21.10 „Ewa Wiśniewska przedstawia". 22.00 Magazyn sportowy. 22.45 „Dobranocka dla dorosłych".

Poniedziałek 8. X.

12.45 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 18.00 TV Kurier Białostocki. 18.15 „Oferty". 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Eureka". 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV: H. Becque — „Kruki". 22.05 Reportaż. 22.35 Dziennik. 22.50 Na tematy rosyjskie i węgierskie gra Andrzej Stefański — fortepian.

Wtorek 9. X.

10.00 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi". 10.30 „Metello" — film wł. („Klasa robotnicza w walce"). 15.20 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 15.55 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Rodzina Durtolów" — film franc. odc. IV. 17.05 „Hodowlane giganty". 17.35 TV Kurier Mazowiecki. 17.55 Telereklama. 18.00 TELEWIZJA MŁODYCH. 18.55 Śpiewa Zdzisław Nikodem. 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Metello" — film wł. („Klasa robotnicza w walce"). 22.00 „Kontakty". 22.30 Dziennik. 22.45 Wiadomości sportowe.

Środa 10.X.

9.00 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „O sile i jej mierzeniu". 9.30 „Blask czarnej świecy" — film NRD — cz. II. 11.05 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „Stanisław Staszic". 12.45 TV Technikum Rolnicze: Wskazówki metodyczne. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Latający Holender". 17.10 PKF. 17.20 „Informacje, Towary, Propozycje". 17.40 Polski Film Dokumentalny: filmy dokumentalne na XXX-lecie Ludowego Wojska Polskiego. 18.10 TV Kurier Warszawski. 18.30 Magazyn medyczny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Blask czarnej świecy" — film NRD cz. II. 21.05 „Świat i Polska". 21.50 „Zielone lata". 22.40 Dziennik. 22.55 Wiadomości sportowe.

Czwartek 11.X.

10.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Aleksander Puszkin". 10.35 Film fabularny. 13.30 TV Kurs Informatyki: Systemy przetwarzania danych. 14.00 Matematyka w szkole: Znakowanie początkowe w początkowym nauczaniu matematyki. 15.20 TV Technikum Rolnicze: Wskazówki metodyczne. 15.55 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.15 „Poligon". 18.00 Transmisja Centralnej Akademii z okazji 30-lecia Ludowego Wojska Polskiego. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Film fabularny. 21.05 „Refleksje". 21.35 Ekspres nr. 36". 22.05 „Informacje, Towary, Propozycje". 22.25 Dziennik. 22.40 Wiadomości sportowe.

Piątek 12.X.

8.30 „Brygada śledcza" — film fab. rum. 10.00 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Niegdyś szumiało tu morze..." 11.05 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Wychowanie techniczne — „W instytucie naukowo-badawczym". 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Nic o nas bez nas". 12.45 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 „Nie tylko dla pań". 17.50 TV Kurier Warszawski. 18.10 TELEWIZJA MŁODYCH. 18.45 Telereklama. 18.50 „Orbita". 19.10 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Transmisja Koncertu z okazji 30-lecia Ludowego Wojska Polskiego z Sali Kongresowej w Warszawie. 21.45 „Panorama". 22.25 Dziennik. 22.40 Wiadomości sportowe.

Sobota 13.X.

7.30 „Jak zabić starszą panią" — film fab. ang. 9.00 Dla szkół: (kl. V) — Geografia — „Spotkanie w Moskwie". 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Środowisko geograficzne Azji". 11.05 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Postawa". 14.20 TV Technikum Rolnicze: Chemia. 14.55 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 15.25 Program dnia. 15.30 Program I proponuje. 15.50 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.40 Teatr Młodego Widza — „Odys w Berdyczowie". 17.25 „Spotkania z przyrodą". 17.50 „Przypominamy, radzimy". 17.55 „Turystyka i wypoczynek". 18.35 „Godzina Orfeusza". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 Teatr Rozrywki: A. Salacrou — „Śmieszna historia". 21.35 „Jak zabić starszą panią" — film fab. ang. 23.05 Dziennik. 23.20 Wiadomości sportowe. 23.30 „Alice i Ellen" — program rozr. NRF.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 5 października

13.45 Program dnia. 13.50 Film dokument. 15.30 Film animowany. 17.30 „Ewa i Adam". Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Koncert. 20.30 Program sportowy. 21.10 Panorama nowin.

Sobota, 6 października

7.00 Program dnia. 7.30 Spektakl kukiełkowy dla dzieci. 8.00 Białe i czarne. 8.30 Koncert chóru pieśni rosyjskiej. 9.45 Mozaika muzyczna. 9.55 Przegląd międzynarodowy. 10.45 Filmy animowane. 11.30 Film fab. 13.25 Koncert życzeń. 14.30 Filmy animowane. 15.00 W świecie zwierząt. 16.10 Koncert zespołu pieśni i tańca „Nowia". 16.25 Hokej. „Dukla" (Czechosłowacja) — CSKA. 19.00 Czas. 19.30 Spektakl TV. 21.00 Mistrzostwa Europy w koszykówce.

Niedziela, 7 października

7.00 Program dnia. 9.50 Koncert dziecięcego zespołu pieśni i tańca „Komarki". 10.40 Film animowany dla dzieci. 12.15 Koncert życzeń. 12.45 Panorama międzynarodowa. 13.15 Klub filmowy. 14.15 Film animowany. 15.00 Piłka nożna. „Ararat" (Jerywan) — „Dynamo" (Moskwa). 15.45 Ameryka. 17.15 Ekran i czas. 18.20 Film fab. 19.00 Czas. 20.20 Mistrzostwa Europy w koszykówce. 21.10 Piłka nożna. „Dynamo" (Mińsk) — „Pachtakor" (Taszkient). 2 połowa.

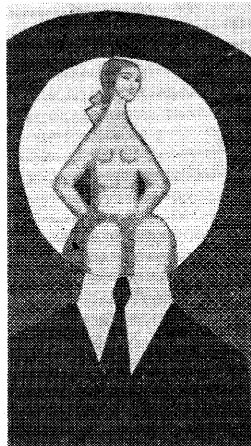
БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 177

ЭРОТЫК

ты ў словах
знаеш я крыўджу цябе
сапраўды
гэта нібы зіму зрабіць
з гусінага пуху
усядзешся
у гэтым крэсле
ідзі к чорту
з ачыма
ты мусіш,
глядзець на вусны
гэта маё крэсла
мой стол
і мой дыван
і не маеш права
сюды прыйсці
знаеш
я не павінна так
у тваім пакоі
мяне таксама няма
не будзе сустрэчы
гэтай станцыі
наогул няма

З. Сачко

* * *

Гнецца дрэў карагод у шалёным віруе танцы
Белавежская пушча ўскіпела акіянам магутных дрэваў
Я ашаломлены гэтай стыхіяй прыроды
Лаўлю апантанымі вачамі акапаліпсную візію
Тут разам зышліся на пір пекла і рай
Тут ёсць паэзія вечная і музыка касмічная
Тут душою я вольны арол тут ёсць зеніт
Прыроды богу кланяюся я язычніцкі нашчадак.

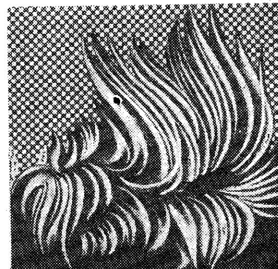
Ул. Гайдук

ЖЫЦЦЁ

Жыццё,
як вадаспад,
не кончыцца ніколі.

Жыццё —
маладых мары,
якія спаўняюцца ў міг.

Жыццё —
вельмі хутка
спыняецца для адзінокага.

Жыццё —
гэта кветка
дуба магутнага.

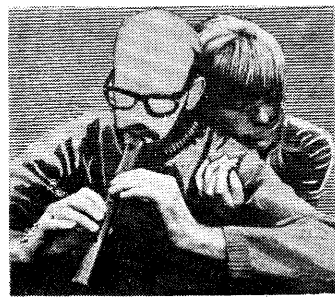
Жыццё,
як нашы моды,
усё мяняецца.

Ніна Гаўрылюк

* * *

Быць можа ты і я
для чалавецтва факт малы
яно ідзе сабе
і нас не бачыць
але ў тым няма бяды
бо мы стварылі
мікрасвет свой
каханне наша мае краявід
і неба сіняе і сонца
і дрэвы ціхія і птушак
і радасць сумную сваю
і смутак радасны уласны
як хоча хто
заходзь у госці
глядзі
сядай за стол
частуйся
мы шчасцем хочам падзяліцца
так як вадою дзеліцца крыніца

Алесь Барскі

У БЕЛАВЕЖЫ

Пацягнула мяне ў квартал 549, на паўстанцкую стаянку 1864 года. Хацеў дыхнуць гісторыяй роднага закутка: пахадзіць па слядах Кастусёвых дзецюкоў.

Раней я ніколі ў тым месцы не быў і ў маім уяўленні малявалася яно колерамі і пахамі жывічнага бору.

А сустрэў камарыны алёс.

Не да рамантыкі было паўстанцам у 1864 годзе. Зашываліся ў найменш прыкметную глухамань.

І трымала іх тут, мабыць, яшчэ адна сіла. Таксама празаічная. У цёмнай, балотнай вадзе ўбачыў я павольнае дыханне крыніцы.

Юрка Зубрыцкі

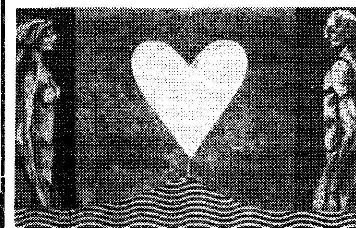
Йду цграз зелле буйнае, дарогі скраем польнай,
за птушкамі йду дзікімі па лужах згніла-жоўтых,
бярозы жмені грошай сыплюць мне пад ногі,
у жылах бурляць струмені жаўцеючай вады.
Чаму капела змоўкла, дзе цвыркуной шукаць мне?
Ваду жывую піў бы, што ў шматках хмар застыла...
На белых рук сляпоту, якім астаўся дотык,
зляціць нясмела кропля, з якой падуе сумам.
Восень лісіцай рыжай прытаілася у яме...
Ці зялёную ветку мне яшчэ падасць хто,
ці чыйсць трывожны жэст ўстрымае адцвітанне?
Кулюся, бы лісток, які звалілі з дрэва.

Кастусь Бандарук

ТАНЕЦ

дзікія вочы за павекамі
прыплюшчанымі не да канца
нічога перад імі і
нічога за імі: пуста
толькі музыка выпаўняе
вушы сэрца рукі ўсюды яна
і гітары крык безасабовы
ўрываецца ўнутр душы
танец ногі самі скачуць
нечаканым тактам рукі
недзе вандруюць нечага шукаюць
губяць зноў шукаюць
названняў
радасць дзіцячая радасць
смяюцца губы вочы шчасцем смяюцца
сонная рэчаіснасць хутка ноч
праходзіць
так добра прытуляешся да
сваёй дзяўчыны заваяванай сёння
так добра ў павольным такце
нагам а рукі ўжо
нічога не шукаюць ужо не трэба
скончыўся танец

Ірэна Баравік

ДЭБЮТ ДЭБЮТ

Нарадзілася я 9 лістапада 1958 года ў сям'і селяніна ў вёсцы Баравыя. Вучылася ў школе ў Семяноўцы Гайнаўскага павету. Агульнаадукацыйны ліцэй у Гайнаўцы — вось сюды я пайшла ў гэтым годзе ў першы клас.

Міра Лукша

Сэрца

сэрца
вялікае людское сэрца
выдзерлі яго з грудзей
выпалілі белым жалезам
высcалі кроў з жылаў
жылы сухія ніткі шпурнулі на сметнік
сэрца пустую тыкву
палажылі сушыць з сокаў чалавецтва
йшлі салдаты
плач мільёнаў
слёзы напаілі сэрца
за імі цягнуўся хмарамі плач
ажыло
вялікае людское сэрца
ажыло

Міра Лукша

Хутар

Хата пад вербамі, край луга. Вецер за пагоркамі, паўночна-заходні. Неба ў хмарах, разбрынялае. Хутар, на трэцім кіламетры ад Старой Камянкі. Там, дзе Відушчая гара.

Немцы падстрэлілі Чорнага Вітальда за гарою, Ваўчыцы не чапілі (цалавала ім боты)... Вербы старыя, не растуць. Увесну — зеленеюць, здалёку не відаць упартасці гэтай...

...Няпраўда, што кажуць пра Чорнага Вітальда і пра Ваўчыцу.

Вецер — палахлівы чалавек, які хоча даведацца. Заходзіць на нядоўга. Знікае, пусты... На гары знаёмы, і кажа, ніхто не чуў, за што падстрэлілі... Зыйшоў у напрамку паўночна-заходнім, у Старую Камянку.

Набрынялы жаданнем... Там, за Відушчай гарою, ні пажару, ні мярлінаў, нават вяселля. Або сваркі!

На хутары.

Сакрат Яновіч

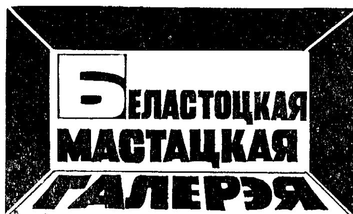
НА МЯСЦОВАЙ ГАВОРЦЫ

Нэ вэрнэцьця

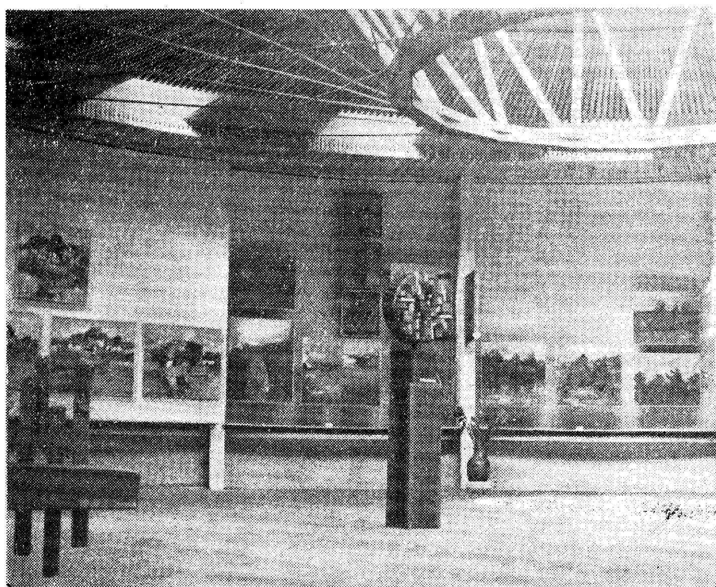
Чом так жаль того што мынае?
— А час
нас
тягнэ
гэн
на
зоры,
Вымазуе з памяты
огніска што колісь горелі в лесі,
а в йіх — пэчаны картохлі.
Бічі з колопэнь,
Павутенне бабыного ліета
і ногі по колына ў болоты.
— Тэпэр
ужэ знаю
чом так жаль.
— Мінулэ
нэ вэрнэцьця.

Іван Кірызюк
(Крывяцічы)

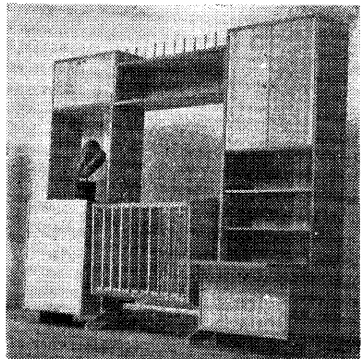
Пачатак на стар. 1

гарчук сваю працу назваў „Пачатак жыцця“. Іх разцы імкнуліся выразіць складаныя людскія ўяўленні і думкі. Выраз адухатварэння ўласцівы разьбе Э. Лагоўскага з Варшавы „Капернік“. Многае можна прачытаць са скульптурнай групы „Неба“, якая належыць Т. Стасяк з Кракава. Арыгінальна спажыткаваў фактуру старога дрэва Е. В. Рудзінскі з Варшавы ў „Кветцы пушчы“. Цікавымі з'яўляюцца і іншыя працы.

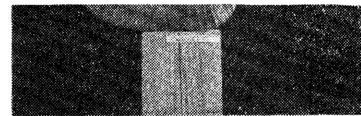
Павільёны прасторныя і функцыянальныя ўнутры.

Праект дзіцячага мэблевага гарнітуру Я. Янковяк.

Аднак прынамсі здзіўляе, калі не абурае тое, што на выстаўцы апынуліся „кампазіцыі“ Ф. Марэка з Кракава, якой аўтар даў прэтэнзіянальную назву „Арыенціровачная дошка“. Бачым там манекен, апрануты ў пакамечаную і брудную адзежу, у руцэ яго — сетка, напоўненая каструлькамі, апалонікамі і т.п. Сядзіць ён на крэсле перад нацягнутым палатном, на якім намарана „1 — 1 = 0“ і іншыя брызголы. Нешта такое цяжка назваць мастацтвам.

Разнастайнасцю адчування колеру і багаццем мастацкага выразу вызначаюцца працы, пісаныя маслам. Прыцягваюць вока і выклікаюць настрой задумы рэалістычныя палотны Ю. Харытона і А. Вэльса. У іх адчуваецца наша родная Беласточчына, яе сціплая, але непаўторная прыгажосць. Непакояць расплываючыеся, цікавыя кампазіцыяй і каларыстыкай пейзажы на сумежжы дня і ночы, якія экспануе М. Валкавыцкі. С. Худзік прапануе цёмныя, вострыя і трывожныя палотны. Многа аўтараў шукае мастацкага выразу сваёй думкі ў абстракцыйных кампазіцыях. Людскія пакуты і парывы сімвалізуюць працы С. Рыбі, нашага рэдакцыйнага калегі. Я. Дэбіс паказвае сучасны задымлены го-

Е. В. Рудзінскі сваю разьбу назваў «Кветкай пушчы».

Пачатак на стар. 1

Супольна для школы і вёскі

ны грамадскі будынак у вёсцы — школа. Але ён не можа, па зразумелых прычынах, быць прадстаўлены для дарослых. Вясковая моладзь прабавала арганізаваць будову святліцы грамадскім чынам. Сабралі нават 60 тысяч злотых, палічылі ахвотныя да працы рукі і звярнуліся ў павет за дапамогай. Аказалася, што можна было б будаваць святліцу, але на гэта патрэбна разы ў чатыры больш сродкаў. Вядома, вёска столькі грошай сабраць не магла. Аднак партарганізацыя не перастае шукаць спосабаў, каб неяк вырашыць гэтую справу. Нядаўна на тэму культурных патрэб вёскі адбыўся спецыяльны сход, дзе начальнік гміны інжынер Юрый Каліна згадзіўся з патрэбамі парцавян і паабяцаў гэтай справай заняцца. Моладзь пільна чакае рашэння гміны.

Быў час, калі ў вёсцы існаваў нядрэнны драматычны гурток. Але з-за адсутнасці клубу — распаўся. Ён, напэўна, адразу аджыў бы нанова, каб толькі знайшлося месца, дзе моладзь магла б збірацца. А настаўнікі, несумненна, дапамаглі б моладзі карысна і цікава арганізаваць свой вольны час.

Аб супрацоўніцтве школы з вёскай сведчыць добрая, адданая праца бацькоўскага камітэта. Сёлета школа набыла новага знешняга блеску: зроблена новая агароджа, адсвежаны будынак, упарадкавана школьная спартыўная пляцоўка. Школа выглядае сапраўды вельмі прыемна. І вялікая заслуга ў гэтым якраз бацькоўскага камітэта, які далажыў са свайго фонду на рамонт школы 15 тысяч злотых.

Як бачым, добрыя адносіны, сяброўства, узаемнае паважанне ўсіх людзей вёскі — бацькоў, настаўнікаў, моладзі — даюць найлепшыя вынікі ў працы і сужыцці.

Спадзяемся, што і святліца хутка будзе ў парцаўскай моладзі і служыць яна будзе ўсім жыхарам Парцава так, як яны цяпер аб гэтым марадь.

Яніна Чэрнякевіч

Мала, але цікава

0,0001 секунды!

З такой дакладнасцю вымярае рэакцыю нервовай сістэмы на ўздзеянне розных раздражняльнікаў прыбор, сканструяваны венгерскімі інжынерамі. Ім можна карыстацца пры вызначэнні прафесійнай годнасці шафёраў, лётчыкаў і людзей іншых прафесій, дзе патрэбна вельмі хуткая рэакцыя.

Кансультацыя юрыста

Пытанне: Нядаўна здох мой конь, які быў застрахаваны на 6000 зл. ПЗУ хоча мне выплаціць толькі 2400 зл. Ці гэта правільна?

Адказ: Сума, на якую ацэнены конь або іншая жывёла, з'яўляецца толькі нормай, ад якой аблічаецца велічыня страхоўкі. Сама страхоўка, якую атрымоўвае ўладальнік жывёлы, можа быць меншая, а часам і большая ад гэтай сумы. Распараджэнне Рады Міністраў, якое рэгулюе гэту справу, прадбачыць асноўныя нормы, паводле якіх выплачваюцца ўладальніку жывёлы грошы:

1. За каня ва ўзросце да 1 года — 30% сумы, на якую ён застрахаваны.
2. Ад 1 да трэцяга года — 80%
3. Ад 3 гадоў да 11 года — 120%
4. Ад 11 год да 17 года — 80%
5. Ад 17 год і вышэй — 40%.

Прадбачаны адхіленні ад гэтых норм, прыкладам, для жывёлы, прызначанай на гадоўлю і інш.

Звычайна абавязваюць вышэй пададзеныя нормы. Таму ў выпадку, да якога адносіцца пытанне — калі каню было 17 або больш год, адшкадаванне за каня было б правільным.

Установа на васемнаццаці метрах

Начальнік і чатыры пісьманосцы з пошты ў Юшкавым Грудзе Беластоцкага павету маюць кепскія ўмовы да працы. На васемнаццаці квадратных метрах знаходзіцца пакойчык работнікаў пошты і пачакальня для наведвальнікаў. Калі самаход прывязе свежую прэсу, дык каб яе падзяліць, трэба раскласці... на падлозе. Няма іншага выхаду. Дарэчы, нялёгка прыходзіцца працаваць пісьманосцам не толькі таму. Раён іх абслугоўвання вельмі ж вялікі. Некаторыя з пісьманосцаў штодзень асільваюць па 20 і больш кіламетраў. Паштовыя пасылкі неабходна ж даручыць адрасату тэрмінова. Не прыгадзіліся прапановы пісьманосцаў наконт разбудовы пошты. Работнікі пошты дэкларавалі нават грамадскі чын. Дырэкцыя паштовай установы ў Беластоку дала адмоўны адказ. Аказваецца, няма на разбудову фінансавых сродкаў. Пісьманосцам надалей застаецца пералічваць газеты і часопісы на каленях. Адно толькі ўдалося работнікам пошты ў Юшкавым Грудзе. Установа неўзабаве атрымае новую агароджу з сеткі. (ця)

Нашаніўская пара

ЯДВІГІН Ш. — ЧАСТКА XI

Алегарычныя навелы. Несумненна, цікавая з'ява ў творчасці Ядвігіна Ш. Алегарычнай творчасцю займаўся пісьменнік у асноўным у першы перыяд свайго літаратурнага шляху. Найбольшая частка алегарычных твораў была напісана Ядвігіным Ш. у 1909—1911 гадах.

Асновай літаратурнага прыёму алегорыі з'яўляецца іншасказальнасць. Гаворачы найпрасцей, з алегорыяй у літаратуры маем дачыненне тады, калі пісьменнік чалавечыя характары, звычаёвасць, міжчалавечыя або міжкласавыя адносіны не паказвае непасрэдна, а толькі карыстаецца дадатковымі сродкамі. Найчасцей, паказваючы людзей, грамадства, палітычныя ўмовы, пісьменнікі карыстаюцца са свету звяроў, насякомых, раслін і іншых прыродных з'яў. Гэтыя „героі“ ўвасабляюць людзей. Прыём алегорыі шырока выступае ў народнай творчасці і ў рамантыкаў. Чаму народныя творцы, рамантыкі, і, зрэшты, пісьменнікі амаль усіх літаратурных плыняў выкарыстоўвалі алегорыю? Найчасцей рабілі гэта па дзвюх прычынах. Па-першае, з перакanання, што чалавек як неаддзельная частка прыроды мае ў гэтай прыродзе сваіх двайнікоў, свае падабенства і аналогію. Па-другое, пісьменнікі, якія жылі і дзейнічалі ў несправядлівых грамадскіх сістэмах, не заўсёды маглі адкрыта выказаць свае думкі, свае меркаванні і свае ацэнкі. З гэтай прычыны карысталіся алегорыяй.

Якая прычына выклікала да жыцця алегарычную творчасць Ядвігіна Ш? Перш за ўсё другая. Не значыць гэта аднак, што грамадска-палітычны змест усіх алегарычных апавяданняў пісьменніка настолькі востры, што ён не мог бы быць выяўлены ў рэалістычнай форме.

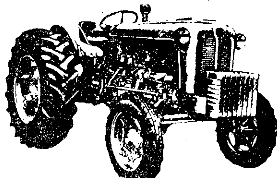
Да найважнейшых алегарычных навел Ядвігіна Ш. належаць: „Рабы“, „Падласенькі“, „Сакатушка“, „Гадунец“, „Сіло“, „Павук“, „Вяселле“. Асабняком стаіць апавяданне „Дуб Дзядуля“, у якім побач з алегарычнымі постацямі Бяды і Працы выступае рэальная постаць селяніна. Самастойную пазіцыю займае таксама апавяданне „Нагрода“, у якім выступаюць выключна людзі.

Найчасцейшымі героямі алегарычных твораў Ядвігіна Ш. з'яўляецца дамашняя жывёла, хатнія птушкі, дзікія птушкі і насякомыя. Да выключэнняў належыць апавяданне „Гадунец“, у якім героямі з'яўляюцца расліны — дрэвы.

Дыяпазон пытанняў, закранутых у алегарычных творах пісьменніка, даволі шырокі. Да асноўных пытанняў трэба аднесці заганную чалавечую звычаёвасць, эгаізм, нацыянальныя справы, класавыя адносіны і г.д.

Разглянем некаторыя з названых апавяданняў. На першы погляд, даволі нескладаную праблему закранае аўтар у апавяданні „Сакатушка“. Твор гэты мае звычаёва-бытавы характар. Няма ў ім палітычных алюзій. Можам яго нават аднесці ў нейкай ступені да твораў гуманістычных. Героі апавядання курыца-Сакатушка і певень-Дзярыгорла. Сакатушка садзіць на кучы яек пеўня, абяцаючы, што хутка вернецца. Наіўны певень, чакаючы Сакатушку, скончыў на яйках сваё жыццё. Калі шукаць у грамадскім жыцці адпаведнікаў герояў „Сакатушкі“, дык лёгка знойдзем жанчыну і мужчыну, або жонку і мужа. Можам гаварыць аб наяўнасці ў творы антыфемінічнага элемента.

Намнога глыбейшы падтэкст у апавяданнях „Рабы“ і „Падласенькі“. Цяжка канкрэтна сказаць, якую катэгорыю людзей мае тут на думцы аўтар. Аднак можна думаць, што адно і другое апавяданне адносіцца да беларускай інтэлігенцыі. „Героем“ першага твора з'яўляецца парсюк, які ўсё жыццё „смачна еў, смачна піў, смачна спаў“. Ніколі ён не задумоўваўся над характарам свайго жыцця. Ніколі ў ім не паяўляліся ноткі самакрытыцызму. І толькі ў момант смерці праводзіць ён самааналіз. Але і тады не знаходзіць у сваім жыцці нічога такога, за што мог бы сябе асудзіць, або пахваліць. Бо ніколі ён не зрабіў нічога злога і нічога добрага. Значыць, Рабы не асуджае сябе, але асуджае яго, несумненна, аўтар. Пісьменнік выразна супраць тых людзей, якія толькі ядуць, п'юць і спяць. Супраць тых, якія не добрыя і не дрэнныя. Ён супраць людзей без твару, без імкненняў, без ідэй. Ці заключаны ў апавяданні мала ганаровы „парсючы“ прыгавор быў скіраваны супраць беларускай чыноўніцкай інтэлігенцыі, якая сапраўды не адзначалася вялікай палкасцю і парывамі? Быць можа. Магчыма аднак, што абвінавачванне было накіравана супраць усіх тых людзей, якія сытасць, цішыню і мяртвеччыну лічаць найбольшым ідэалам жыцця. Такіх людзей, як вядома, ва ўсіх грамадствах і ва ўсіх сістэмах нямала.

ЧАМУ ЛЮДЗІ МУЧАЦЦА?

Усім вядома, што жыта на нашых палях родзіць усё лепшае, таму кожны гаспадар, малады ці стары, сее яго, ды лічыць усё больш ляшкаў, копаў, метраў...

Лічыць лёгка, аднак сабраць яго з поля цяжка. Асабліва старэйшым гаспадарам, якія не маюць ужо на сваёй гаспадарцы дарослых дзяцей. У большасці выпадкаў гэтыя гаспадары не належаць да „кулка", якое дыспануе поўнымі камплектамі сельскагаспадарчых машын.

І вось тут бяда. Прыйшло жніво, кожны хоча як найхутчэй сабраць дабро з поля. Трэба спяшацца, а тут клопат нумар адзін — як атрымаць трактар! Ні маладыя, ні старыя не хацелі б „ цягнуць" сённяя касу — каса была добрай калісь, калі не збіралі яны так многа копаў збожжа. Цяпер патрэбны трактар.

Пішу гэта ўсё таму, што прыйшлося мне пабываць у гэтае жніво на вёсцы і да ўсяго прыглядзецца. Будучы на вёсцы, я даведаўся, што іменна старэйшым людзям нялёгка, амаль немагчыма дастаць трактар, бо яны не з'яўляюцца (у большасці) членамі „кулка", бо яны ўжо старыя гаспадары, часта гаспадары традыцыйныя, а што горш, не ўмеюць або ўжо не здолеюць так, як маладыя, справу „ўладзіць".

Возьмем для прыкладу вёску Плёскі, Храбольскай гміны. Вёска лічыць, бадай, больш двухсот гаспадароў. „Кулка" мае чатыры трактары, вядома, малавата на такую вялікую вёску, дастаць трактар цяжка, ды не толькі ў жніво, але і ў сенакос, каб скасіць траву. А людзі хочуць гаспадарыць па-новаму. Старэйшыя таксама, бо яно і лягчэй. Як гаварылі мне людзі, найгорш ужо, калі хто ў ненайлепшых адносінах з прэзасам ці трактарыстам: тады хоць на каленях прасі — не паможа. Аднак грэшаць віной і самі гаспадары, бо чаму ж шкадаваць тых пару соцень, каб стаць членам „кулка"? Калі гурток будзе мець больш грошай — будзе больш машын, праблемай стане тады толькі сапраўдная арганізацыя. Менш стала б сварак, злосці.

Быў я сведкам, калі адзін старэйшы гаспадар прасіў прэзаса выслаць трактар для скашэння травы. Той абяцаў, абяцаў і на абяцанках скончылася. Таму ў жніво нават не важыўся ён ісці і прасіць... Расказалі мне плёскаўцы, што аднойчы самотная жанчына, просьбы якой не памагалі, лягла пад трактар і сказала трактарысту — не рушыць з месца, пакуль ён не згодзіцца ехаць на яе поле. Што ж, сама не ў сілах адолець жніво.

Прайшло нямала часу, а ў той справе нічога не змянілася. Плёскаўцы так і не знайшлі выхаду з жніўнага „тупіка". Людзі тут не шукаюць, а цягнуць касу, аж ім сёмыя поты вылазяць на лоб.

Аднойчы гаварыў я са сваім знаёмым з Сакольшчыны. Ён расказаў мне, які выхад знайшлі іхнія гаспадары. Яны цэлай(!) вёскай запісаліся ў „кулка" і ўсім на аднолькавых правах належаць сельскагаспадарчыя машыны. Усе яны карыстаюцца з іх. У іх таксама добрая арганізацыя. Напрыклад, у жніво прэзас загадвае трактарысту выходзіць у поле з аднаго боку вёскі і касіць па чарзе. А на другі год — з другога канца вёскі. І нехай бы толькі трактарыст не выканаў загаду! Няма бяды, няма сварак, нараканняў.

Разважаючы ў зімовыя вечары над гэтай праблемай, раю прыняць пад увагу тых, што ўмеюць арганізаваць сваю працу.

В. М.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Васіль Ляшчынскі

Ураджэнец вёскі Даратынка Гайнаўскага павету Васіль Ляшчынскі мае 10-гектаравую гаспадарку. На зямельных угоддзях IV і V класаў вядзе дэследныя палеткі перш за ўсё са збожжавымі культурамі. У яго сярэдні ўраджай збожжавых культур 26 цэнтнераў з гектара. Сее жыта „данькоўскае залатое" і авёс „удыч жоўты". Бульба найлепш удаецца пароды „флісак", „эпоха" і „вічэсна". Дзяржаве Васіль Ляшчынскі прадае 2 тоны жыта і 6 тон бульбы. Гадуе 7 кароў. Спадзяецца неўзабаве атрымаць двое цялят пароды нцб (нізіннай чорна-белай). Найбольш мае свіней — 17 штук.

Васіль Ляшчынскі пабудаваў прыгожы мураваны дом і стадолу. Намераны будаваць вялікую абору, паколькі хоча пашырыць жывёлагадоўлю.

У мінулым годзе за поспехі ў галіне сельскагаспадарчай прадукцыі Васіль Ляшчынскі быў узнагароджаны Бронзавым Крыжам Заслугі. З'яўляецца ён членам ЗСЛ.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

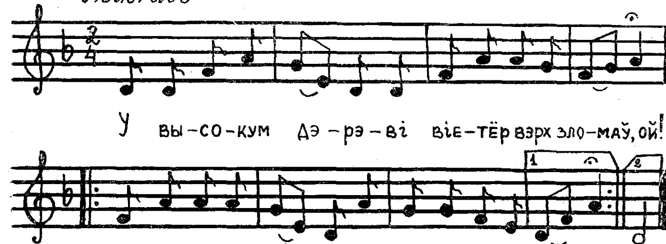
Урачысты вечар

У Бельску нядаўна адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны заканчэнню ЗМС-аўскай акцыі „Лета". З канцэртам выступіў мясцовы інструментальна-вакальны калектыў беларускага ліцэя у складзе: І. Жменька (гітара), І. Вязоўскі (гітара), Ю. Дэнізяк (арганы), Я. Талочка (перкусія) і Т. Кучынскі (саліст). Некалькі слоў аб калектыве. Да гэтага часу называўся ён „Рэлякс". Летам быў ён у ЗМС-аўскіх лагерах каля Аўгустова разам з балгарскай моладдзю. Ад яе навучыўся ён многа балгарскіх песень і мелодый, а нават прыняў балгарскую назву „Нэвэні" — гэта значыць кветкі.

Менавіта з балгарскім рэпертуарам выступіў ён на гэтай вечарыне. Канферансье — Галіна Кірылюк паміж пасобнымі выступленнямі інструментальна-вакальнага калектыву расказвала аб дзейнасці павятовага праўлення ЗМС, аб яго акцыі „Лета" і аб працы павятовага праўлення турызму. Гэтыя арганізацыі цесна супрацоўнічаюць. Яны былі арганізатарамі гэтага вечара. Між пасобнымі нумарамі канцэрта выступілі з прамовамі Р. Шчыгел, прэзас акругова га праўлення ПТТК у Беластоку, і П. Апалінскі — старшыня павятовага праўлення ЗМС у Бельску. На вечары сабралася многа моладзі і старэйшых жыхароў горада.

(мх)

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

У высокім дэрэві віетёр вэрх зломаў, ой!
Чом моёму дітяті Буог долі нэ даў, ой!
Чом моёму дітяті Буог долі нэ даў.
Была ў мэнэ добра доля — маті прокляла, ой!
За ліхого мэнэ мужа замуж оддала, ой!
За ліхого мэнэ мужа замуж оддала.
Ест у полі двіе сажэнькі, а трэтя — мэжа, ой!
Ой, ішлі там брат з сэстрою, а трэтя — я, ой!
Ой, ішлі там брат з сэстрою, а трэтя — я.
Ой, все селі за століком, ой, сяду й я, ой!
Все выпілі по кілішку, ой, вып'ю ж і я, ой!
Все выпілі по кілішку, ой, вып'ю ж і я.
Коб я была зозулею, коб я сівою, ой!
Поліетела б я коваті ў вішнёвы сад, ой!
Поліетела б я коваті ў вішнёвы сад.
Села б я на чэрэшэньці, стала б коваті, ой!
Прышла б моя матуленька, стала б слухаті, ой!
Прышла б моя матуленька, стала б слухаті.
Сэ сівая зозуля, прошу коваті, ой!
А сэ мое дітя руоднэ, прошу дохаты, ой!
А сэ мое дітя руоднэ, прошу дохаты.
Буду тэбэ я корміті пшэнічным зіерном, ой!
Буду тэбэ я поіті мэдом і віном, ой!
Буду тэбэ я поіті мэдом і віном.

Ад Анны Стахвіюк, 1924 года нараджэння, вёска Трасцянка Гайнаўскага павету, запісаў 2 жніўня 1973 года Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Беларускія народныя песні, 1971, стар. 328, цана 36 зл. 20 гр.

Першы том новага выдання беларускіх народных песень у апрацоўцы Р.Р. Шырмы — „сеньёра беларускай савецкай фальклярыстыкі і заснавальніка славутай Беларускай дзяржаўнай акадэмічнай харавой капелы. У томе памешчана 100 песень з музычнай апрацоўкай (нотамі).

Песні роднага краю, 1972, стар. 256, цана 6 зл. 80 гр.

Спеўнік найбольш папулярных песень, напісаных беларускімі кампазітарамі да вершаў беларускіх паэтаў. У ім знаходзіцца звыш 100 песень з нотамі. Уступны артыкул належыць пяру Г. І. Цітовіча — вядомага даследчыка беларускага народнага меласу, фальклырыста і шматгадовага кіраўніка Дзяржаўнага народнага хору Беларусі.

Песні сямі вёсак, 1973, стар. 512, цана 8 зл.

Навуковы працаўнік Беларускага дзяржаўнага універсітэта Н. С. Гілевіч сярод 2200 народных песень, сабраных ва ўніверсітэцкім фальклорным архіве, выбраў і адрэдагаваў 937 твораў, якія паходзяць з сямі вёсак Міншчыны. Гэты салідны том традыцыйнай народнай лірыкі з'яўляецца пераканаўчым доказам багацця беларускага фальклору. У выданні памешчаны толькі тэксты народных песень.

Мудрыя дарадцы, 1973, стар. 96, цана 1 зл. 50 гр.

Невялічкі малафарматны зборнік найбольш яркіх і папулярных беларускіх прыказак і прымавак. Са скарбніцы беларускіх парэмій выбрала і склала гэты падручны зборнік А. У. Янголь.

Цудоўная дудка, 1972, цана 1 зл. 70 гр.

Папулярная беларуская народная казка ў апрацоўцы Алеся Якімовіча з каляровымі малюнкамі М. Гуціева. Выдадзена ў цыкле „Казка за казкай". Вельмі карысная рэч для дзіцячых садоў і пачатковых чатырохкласных школ.

Залацінкі, 1972, стар. 144, цана 4 зл. 10 гр.

Зборнічак выбранай паэзіі, яго складальнікі М. Аўрамчык і А. Кудравец адрасуюць да чытальніка-дэкламатара. У выданні памешчаны лепшыя творы або іх урыўкі, якія асабліва надаюцца да дэкламацыі. Гэтае выданне — неабходная рэч у працы кожнага настаўніка беларускай мовы.

Кнігарня імпартных выданняў у Беластоку ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем (з далучэннем рахунку, калі гэтага патрабуе пакупнік). Запатрабаванні кіруйце па адрасу: „Dom Książki", Białystok ul. Kilińskiego 10.

(мг)

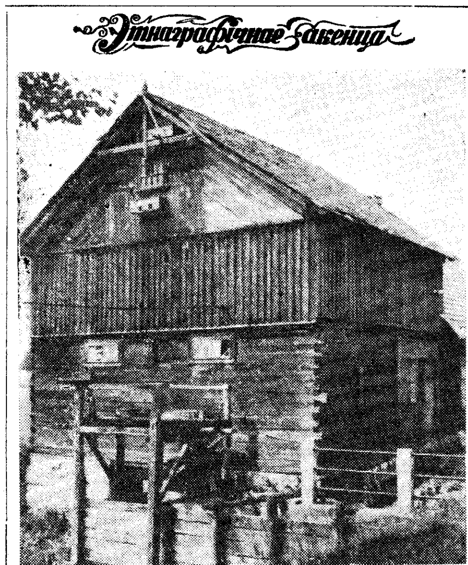
МОЛАДЗЬ САКОЛЬШЧЫНЫ І ЧЫНЫ

Каля трох з палавінай тысяч юнакоў і дзяўчат на Сакольшчыне належыць да ЗСМВ. Усе члены Саюза вясковай моладзі маюць больш актыўныя адносіны да асяроддзя, у якім жывуць, і да спраў, якія хвалююць гэтае асяроддзе. Найлепш дзейнічаюць гурткі ЗСМВ у Крукоўшчыне, Сідры, Сянічанах, Стараўлянах, Залессі, Астрыцы, Геніюшах, Доўгасельцах, Кузніцы, Ахрымаўцах, Старой Каменцы, Панятовічах, Паўночным Востраве і пры сельскагаспадарчай школе ў самой Сакольцы. Моладзь з гэтых мясцовасцей актыўная ў рэалізацыі грамадскіх чыноў, у арганізаванні школ здароўя, асветна-палітычных курсаў, вясковых дзяцінцаў і розных культурных мерапрыемстваў. Моладзь сёлета ў жніво дапамагала многім сялянам (часцей адзінокім жанчынам-удовам і пажылым сем'ям) пры ўборцы збожжа, а восенню намерана дапамагчы пры капанні бульбы. Самі дзяўчаты грамадска арганізавалі таксама 14 вясковых дзяцінцаў. Восенню мінулага года і вясной у гэтым годзе моладзь пасадзіла сотні, а нават тысячы маладых дрэўцаў і дэкаратыўных кустарнікаў. Каб сабраць іх разам, атрымаўся б даволі вялікі зялёны гай. Маладыя дрэўцы ўпрыгожваюць вёскі і шматлікія дарогі, што вядуць да іх. Моладзь з гуртка ЗСМВ з Ахрымаўцаў наладзіла ў сваёй вёсцы дарогу. Кузніцкія ЗСМВ-оўцы працавалі пры будове спартыўнага стадыёна, садзілі вакол яго дрэўцы. Юнакі з Сідры выкапалі супрацьпажарны басейн. Карыцінцы пабудавалі спартыўную пляцоўку. Моладзь са Стараўлян дапамагла пры пракладцы хаднікоў у сваёй вёсцы. Пры рамонце школы працавала моладзь з Папялоўкі. Новыя спартыўныя пляцоўкі пабудавалі хлопцы і дзяўчаты са Стараўлян, Шудзялава і Парчоў. Усе яны з'яўляюцца актыўнымі спартсменамі. Дом культуры пачалі будаваць ЗСМВ-оўцы з Геніюшаў. Многія гурткі ЗСМВ намераны рамантаваць свае клубы, напрыклад, гурток з Якаўлян, або лепш забяспечыць свой клуб розным клубным абсталяваннем. Вось моладзь са Сінічан намерана купіць для клуба тэлевізар. ЗСМВ-оўцы са Сінічан актыўна працуюць у тэатральным калектыве. Ведаюць іх пастаноўкі ва ўсіх навакольных мясцовасцях.

Як бачым з вышэй прыведзеных прыкладаў, моладзь Сакольшчыны робіць многа карыснага для дабра ўсіх. На сакольскіх вёсках таксама часта адбываюцца фэстыны, спартыўныя турніры, маладзёжныя злёты, танцавальныя вечарыны і шматлікія культурныя мерапрыемствы. Моладзь штогод удзельнічае ў алімпіядах грамадска-палітычных ведаў. У гэтым годзе ЗСМВ-оўцы з Залесся занялі трэцяе месца на ваяводскай алімпіядзе ў Беластоку.

Я. Цялушэцкі

Этнаграфічнае закенца

Вадзяны млын на рэчцы Нурчык непадалёк станцыі Нурэц Сямяціцкага павету.

Фота **М. Гайдука**

Адзіны ў Беларускай ССР

1 кастрычніка 1948 года пачаў дзейнічаць Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут замежных моў. За 25 год сваёй працы ён ператварыўся ў буйную навучальную ўстанову свайго профілю, стаў вну першай катэгорыі. У інстытуце зараз дзейнічае пяць факультэтаў: англійскай, нямецкай, іспанскай, французскай моў і перакладчыцкі. Тут працуюць факультэт павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў замежных моў СССР, двухгадовыя курсы падрыхтоўкі спецыялістаў, якія выязджаюць на працу за мяжу, ёсць вячэрняе, завочнае і падрыхтоўчае аддзяленні.

За 25 год свайго існавання інстытут падрыхтаваў каля 8000 настаўнікаў і перакладчыкаў. Многія выкладчыкі і студэнты яго працуюць у замежных краінах. Праходзіць таксама абмен студэнтамі з Лейпцыгскім універсітэтам (ГДР), Рэнскім універсітэтам (Францыя) і іншымі.

На 34 кафедрах працуюць 630 выкладчыкаў, сярод іх 7 дактароў і 150 кандыдатаў навук. Пры інстытуце ёсць аспірантура, на Вучоным Савеце абараняюцца кандыдацкія дысертацыі. Вучэбныя карпусы, лабараторыі зараз не ўступаюць вядучым вну краіны свайго профіля. У вылічальным зале інстытута ўстаноўлена электронна-вылічальная машына „ЕС-1020“, дзейнічае свая тэлевізійная ўстаноўка, якая па ўнутранай сістэме вядзе вучэбныя, а таксама грамадска-палітычныя перадачы. У 1973 годзе стала функцыянаваць аўтаматычная аўдыторыя. Яна прызначана для чытання лекцый студэнтам. Кіраванне ўсімі яе 11 сістэмамі праводзіцца дыстанцыйна, з галоўнага пульта. Па гэтаму прынцыпу ў аўдыторыі дзейнічаюць дыяпраектар, кадрапраектар, эпідыяскоп, тэлескапічная ўказка, магнетафоны, прайгравальнікі, тэлевізары з уключэннем у інстытуцкую і гарадскую сеткі.

І. Шпадарук,
кандыдат філасофскіх навук, дацэнт.

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

ЯК СМАЖЫЦЬ МЯСА

Не кожны кавалак мяса варта смажыць. Напрыклад, з вепруковай тушы можна смажыць: з паляндвіцы — схабовыя катлеты з косткай ці без косткі, натуральныя ці паніраваныя катлеты, з шыйкі можна рабіць катлеты, зразы, брызолі, з лапаткі і каркавіны — меленыя катлеты.

Перад тым, як мяса будзем смажыць, неабходна дакладна яго памыць, аддзяліць косці, абрэзаць тоўстыя пласты тлушчу, зняць так званыя плёнкі, пасля чаго вострым нажом нарэзаць мяса ўпоперак валокан на кавалкі аднолькавай таўшчыні. Важна пры тым, каб дакладна і асцярожна распульхніць мяса спецыяльным для гэтай мэты малатком, найлепш рабіць гэта на спецыяльнай дошачцы. Дзякуючы гэтаму выраўняецца і таўшчыня кавалкаў мяса. Далей пры дапамозе нажа кожную порцыю мяса фарміруюць: авальную форму надаюць катлетам, прадаўгаватую — наближаную да формы ліста — філе, круглую — брызолям.

Далей мяса трэба абсыпаць соллю і мукой, калі патрава мае смажыцца як „saute“ (сотэ), а гэта значыць атрымаецца натуральная катлета. Часта аднак такія патравы, як схабовая катлета, ці свіная адбіўная з шынкі паніруюцца з той мэтай, каб атрымаўся ахоўны пласт, які не дазволіць, каб мяса прасякла тлушчам і страціла занадта многа вады ў часе смажэння. Таму менавіта пасоленую і абсыпаную мукой катлету мачаюць яшчэ ў разбітае яечка, а пасля ў цёртую булку.

Мяса (ужо адбітае і падрыхтаванае да смажэння) варта палажыць на дошачку і крыху прыцiснуць так, каб булка не адпадала, калі мы будзем смажыць. Натуральныя і паніраваныя катлеты кладуць на патэльню з даволі моцна разагрэтым тлушчам, каб як найхутчэй сцяўся знешні пласт мяса, затрымліваючы празмернае параванне вады ў часе смажэння. Паніраваныя катлеты, абсмажыўшы, трэба накрыць і адставіць на некальκі мінут на меншы агонь, каб даспелі ў сярэдзіне.

Добра падсмажанае мяса павінна быць мяккае, сочнае, смачнае. Нягледзячы на гэтыя добрыя яго якасці, смажаных страў лепш не даваць малым дзецям, людзям, якія маюць хворы страўнік, ці старэйшым людзям.

Наогул варта памятаць, што на смажаныя патравы з мяса выбіраюць тыя часткі тушы, у якіх знаходзіцца як найменш плёнак і сцёган. Чым мяса маладзейшае, тым хутчэй становіцца яно мяккае. Але нават з цяляціны таксама не ўсе часткі тушы падыходзяць да смажэння. Таму, калі мы хочам зрабіць шніцэлі, альбо катлеты ці зразы з цяляціны, трэба найперш дакладна мяса агледзець і вырашыць, што з чаго варта зрабіць.

Гаспадыня

У ГОСЦІ ДА СУСЕДЗЯЎ

(ЗА ПАПАРАЦЦЮ-КВЕТКАЙ)

Вось ён Мінск! Сталіца Беларусі. Цягнік стоймя — стаў. Праваднік будзіць. Саскакваю з верхняй полкі, на якой драмаў амаль усю дарогу. Сямейка ўжо ў зборы. Малодшы пазяхае, старэйшы па-кацінаму пацягваецца, жонка ўжо паспела дастаць губную памаду і зіркае ў люстэрка. Ну, кажу, міленькія мае, — бягом!

Справа ў тым, што перад намі толькі адзін дзень. Дык дзе там дзень. Адзінаццаць гадзінаў, за якія трэба паспець не толькі прывітацца з горадам, а яшчэ і ў якую краму забегчы — вядома, турысты. Ні тралейбусы, ні іншы транспарт нас не цікавяць. Хочацца ўласнымі нагамі перамерыць хаця Праспект Леніна. Галоўную артэрыю, так сказаць, аорту гэтага мільённага, каменнага арганізму. Сюдою якраз найбольш буйным патокам працякае-плешчацца ажыўляючая магутнае цела струга жыхароў, наведвальнікаў, турыстаў. Дык бягом, міленькія мае, бягом!

Трыма істужкамі ў адзін і ў другі бок льюцца струменьчыкі самаходаў ды самаходзікаў. На перакростках мільгаюць каляровыя светафоры. Дзе-недзе замест іх светляныя надпісы: стойце — ідзіце. Вочы шныраюць туды-сюды. Чаргуюцца назвы: Паўлінка, Лянок, ЦУМ (Цэнтральны універсальны магазін). Няма часу. Бягом, міленькія! А вось і парк імені Янкі Купалы. Тут нам і агледзецца, перадыхнуць можна... Вітае сам гаспадар.

Металёвым волатам узвысіўся ён панад мурашнікам суайчыннікаў. Ля ягоных ног папараць-кветка. На палку абаперціся, плашч абы-як накінуўшы, усёй постаццю, здаецца, наказвае нашчадкам: шукайце і вы яе, як я шукаў... А сам глядзіць па-над галовамі, кудысьці далёка, здаецца, туды

Дзе людзі — як людзі,
Не чахнуць у плесні,
Дзе з сэрцамі грудзі
Дзе песні — як песні.

Ускідваем на яго вочы і каркі нашыя самі, здаецца, прыгінаюцца з пашанай перад тым, што патрапіў шукаць таго, чаго ніхто не знайшоў, марыць пра тое, пра што ніхто не марыў, убачыць дарогу там, дзе злачыстыя гісторыі нават следу па ёй, здаецца, не пакінулі.

З ягонага дазволу ўваходзім у казку. Уступам да яе з'яўляецца музей яго, Янкі Купалы, імені. Дакументальная сцежка ўздоўж шырокага шляху, якім ён прайшоў... Прайшоў са словамі, звонкімі як метал, але за метал мацнейшымі:

І завешу я звон, з усіх чутны старон,
Раўня голас і віхру і грому.
. . . .
Разгудзіцца мой звон ад акон да акон
Душы збудзіць, па сэрцах удара...

І б'е... Спачатку паціхеньку... Бім-бом-білім-бом! Прыстаем над стаўком-возерцам.

Точаныя таліі літых дзявочых постацей. Яны па-паганску не саромяцца свае нагаты. З умольных згібаў цел, распушчаных валос — так і сочыцца варажбатаямніца. Купалле ж паганскае свята... Жменяю вянкоў разбрыліся па вадзяных прасторы туга за няведаным, вера ў цуд-шчасце. Фантанчыкамі іскрыстай плыні б'юцца з іх угору дзявочыя мары. Дзе той які скажа:

Дык хадзі ж, не стыдайся, к грудзям
Сваім белым мяне прыгарні,
Дай мне шчасця на зайздрасць
людзям...

Па алейках, сярод дрэў і кветак, снуюцца разам з намі турысты з розных краін. Охі ды ахі... Пстрыкаюць фотаапараты. Тут перад вачыма вырас буры мядзведзь, там слон, там яшчэ што іншае. Так, так. Якраз вырас, бо постаці гэтыя растуць лісточкамі-кветкамі на драцяных шкілетах, напоўненых зямлёю. Барадатыя мохам пні сочаць, здаецца, за парадкам... Охі ды ахі. Фотаапараты пстрык-пстрык. Бім-бом-білім-бом!

Пойдзе плаваць песня-казка
У свет аб нашай справе,
Дзіву дасца свет вялікі...

А дарожкі самі вядуць. Быццам з учарашняга ў сёння і дзесьці далей. Да самых, абліцаваных светлым каменем, берагоў пашыранай у гэтым месцы рэчкі Свіслачы.

За плячыма веліч думак, перад намі веліч самога жыцця. Светлая, цудоўная панарама жыва пульсуючага сэрца краіны — горада Мінска.

Бам-бабам! Бам-бабам! Ад вадзяной гладзі, ад белых сцен, ад цішыні, ад душ здаецца, адбіваецца рэха:

Хай свет знае, што патрапе
Без чужых прымусаў
Беларуса праца, сіла,
Сэрца беларуса.

Ларс

НА ЧАЦВЁРТЫМ КІЛАМЕТРЫ

Маёр Мельнічэнка загадаў вадзіцелю спыніць машыну. Насустрач па дарозе строем па трое ішла невялікая калона нямецкіх ваеннапалонных. Ўперадзе, ззаду і па баках ішло некалькі савецкіх салдатаў-аўтаматчыкаў. Немцы былі абарваныя, брудныя, аброслыя трохтыднёвымі барадамі. За спінамі ў многіх натапырваліся бурыя ад бруду рэчавыя мяшкі. Ззаду канвою ішоў высокі старшы лейтэнант у форме войск МУС і побач з ім рыжы шыракаплечы сержант з аўтаматам і трафейным „парабелумам“ на баку. Яшчэ далей, кроках у трыццаці, цягнулася крытая брызентам падвода з высокімі бартамі, кіравала якой жанчына ў парваным кажуху. Побач з ёй таксама сядзеў аўтаматчык — вастраносы хлопец у футравай кубанцы.

Маёр выйшаў з машыны, два афіцэры і вадзіцель засталіся на месцы.

— Стой! — скамандаваў маёр. — Начальнік канвою, да мяне!

Старшы лейтэнант, прытрымліваючы на баку палявую сумку, падбег да яго і старанна ўзяў пад казырок:

— Старшы лейтэнант Дуціс, — адрэкамендаваўся ён.

— Што за каманда?

— Канваіруем на бліжэйшую станцыю групу ваеннапалонных у колькасці дваццаці васьмі чалавек!

Рыжы сержант насцярожыўся і падышоў бліжэй.

Старшы лейтэнант, адкрыўшы палявую сумку, дастаў паперы.

— Дык вы з гаспадаркі таварыша Мядзведзева? — Ён з цікавасцю паглядзеў на старшага лейтэнанта. — Самі што, з Латвіі?

— Так точна, таварыш маёр!

— Чаму вам не далі транспарт?

— На гэтых вояк, таварыш маёр, транспарт расходаваць? Пеша пройдуцца. А мы людзі прывычныя.

Маёр уважліва прагледзеў дакументы, вярнуў іх старшаму лейтэнанту. Ён прайшоў уздоўж калоны і накіраваўся да павозкі. Старшы лейтэнант і рыжы сержант суправаджалі яго.

— Дазвольце калоне ісці далей, таварыш маёр, шлях далёкі, — папрасіў старшы лейтэнант.

— Добра, няхай ідуць. Што ў павозцы?

— Зброя, таварыш маёр, трафеі! Сержант, вядзіце калону, я дагоню.

Рыжы няўпэўнена павярнуў назад.

Маёр прыўзняў край брызенту. Зірнуў на варанёныя новенькія аўтаматы і зноў апусціў. Дастаўшы партсігар, ён прапанаваў старшаму лейтэнанту папяросу. Старшы лейтэнант ахвотна ўзяў, але не закурыў, а сунуў у кішэню.

— А гэта што за жанчына? — маёр паказаў на гаспадыню хутара, што сядзіць на павозцы.

— Мясцовая жыхарка, таварыш маёр, гаспадыня недалёкага хутара, дапамагала нам. Будзе суправаджаць нас да станцыі, каб забраць свайго каня.

Жанчына, якая маўчала да гэтага часу, пачуўшы, што размова ідзе пра яе, раптам саскочыла з козлаў.

— Вось вы мне скажыце, пан афіцэр, — звярнулася яна да маёра. — Дзе ёсць такі закон, каб адбіраць коней? Хіба савецкія салдаты так робяць?!

Маёр збянтэжыўся.

— Каня вам вернуць, не хвалюйцеся. — Ён павярнуў да машыны.

Група праходзіла ўжо міма машын. Палонныя ва ўпор разглядалі афіцэраў, што сядзелі ў ёй.

Маёр і старшы лейтэнант разам дайшлі да машыны. Калі зароў матор, старшы лейтэнант ціха сказаў:

— Паўднёвы захад, ад хутара пяць кіламетраў. У пячоры радыст, а на самым хутары... Шчаслівай дарогі, таварыш маёр, — дадаў ён уголас, убачыўшы, што да іх ізноў падыходзяць рыжы.

— Жадаю поспеху, старшы лейтэнант! — Маёр даў знак ехаць. Мішэль азірнуўся на Кругера, той быў зусім побач. „Чорт пабраў бы гэтага рыжага бандыта, — падумаў Мішэль. — Як несвоечасова ён падышоў! Трэба было яшчэ сказаць маёру пра Радэнштока, які застаўся на хутары для сувязі са Скляным. Гэта можа цяпер зблытаць усе карты. Вядома, лейтэнанту наўрад ці ўдасца ўцячы“. Мішэль гатовы быў пабегчы следам за машынай. Можа прыдумаць якую-небудзь зручную прычыну і вярнуцца на хутар самому? Не, нельга пакідаць групу. Яна можа змяніць маршрут.

— Ну што? — спытаў ён Кругера. — Нацярпеліся страху?

— Глупства, трэба было захапіць машыну.

— І ўзняць трывогу на ўсю ваколіцу? Не, лейтэнант, у вас мала вопыту ў такіх справах. Вось вы гаварылі, што трэба прыстрэліць жанчыну, а бачыце — у яе суправаджэнні мы выглядаем больш пераканаўча.

Кругер маўчаў.

— Цяпер я зусім упэўнены ў надзейнасці сваіх дакументаў. Цікава, як там гэты ваш Іван? Ён надзейны чалавек?

— Вы, здаецца, маглі ўпэўніцца ў гэтым, — адказаў Кругер і, паскорыўшы

ТРЫБУНА чытачоў

Дажынкі ў Плёсках

1 верасня 1973 года (субота) мне ўдалося быць на дажынкавай вечарыне ў Плёсках. Запрасілі мяне члены гуртка БГКТ. Гэтая ўрачыстасць адбылася ў клубе. Калі я ўвайшла ў сярэдзіну, адразу кінуўся мне ў вочы дажынкавы вянок, які вісеў на сцяне. Побач з ім былі павешаны дажынкавыя плакаты. На сцэне стаяў стол, багата прыбраны сёлетнім ураджаем. Былі там: яблыкі, грушы, агуркі, памідоры з плёскаўскага агарода. Самадзейнікі гуртка спяклі традыцыйны бохан хлеба з сёлетняга жыта. На вечарыну былі запрошаны начальнік гміны ў Храбалах Мікалай Ляўко, солтыс Мікалай Ануфрыюк і перадавыя гаспадары з Плёсак. На самым пачатку Ірына Паўлючук зрабіла даклад аб дасягненнях плёскаўскіх гаспадароў. Потым адбылася мастацкая частка. Плёскаўская моладзь дэкламавала беларускія вершы і спявала народныя песні. Да позніх гадзін вечара адбывалася танцавальная вечарына.

Анна Лазавік

ПАРНАСІК
ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

ДА АЎТАРА ВЕРША

„ДЗЕ Ж ПАДЗЕЛІСЯ ВЫ?..“

Прачытала ў „Ніве“ верш я,
Ён крануў мяне за сэрца.
Я да аўтара звяртаюсь,
Пэўны справы высняю:
Напісаў ты верш прыгожа
„Дзе ж падзеліся вы?“
і больш нічога.
Хіба ж „Ніву“ ты чытаеш,
Калі пра Юрку толькі знаеш?
Трэба, дружа, менш гуляць,
Больш у „Ніву“ заглядаць.
Праўда, трэба мне сказаць,
Што нас з вамі не зраўняць,
Вы паэты, а мы вучні проста.
Віншую, калі ў вас паэтаў каля ста!
Пазайздросціць толькі вам талентаў.
Але...
Запытаць хачу, ці ў вас,
Калі прымаюць у першы клас,
Пытаюць:
„Ты паэт?
Не?? Тады чаго ты тут шукаеш?
Нам паэтаў толькі трэба,
Аб гэтым хіба ты не знаеш?“
У нас паэтаў мала,
Матэматыкаў ёсць многа,
Геаграфаў і біёлагаў.
Бо што ж было б тады на свеце,
Калі б паэт стаяў пры пасе?
Нас не чуваць яшчэ, то праўда,
Але што паснулі мы — няпраўда,
Не замкнуліся, не прыціхлі —
Хваліцца толькі не ўмеем.
Сардэчна дзякуй вам за заклік.
Мы словы сяброў цэнім дужа,
Да пабачэння ў „Парнасіку“ —
Адзін другому хіба скажам.

Ніна Матысюк
Гайнаўскі беларускі ліцэй

крок, абышоў групу. Ён пакрочыў уперадзе.

Застаўшыся адзін ззаду строю, Міцэль дастаў папяросу, якой яго пачаставаў маёр, разарваў гільзу і незаўважна дастаў з яе запіску. „Захоп групы намечан на чацвёртым кіламетры“. Міцэль сунуў паперку ў кішэню. Колькі яшчэ да гэтага чацвёртага кіламетра?

Дарога віляла між узгоркаў, зарослых лесам. Аднекуль здалёк данеслася ледзь чутнае гудзенне паравоза. Насустрач прайшла калона грузавікоў. Савецкія салдаты, што сядзелі ў іх, крычалі палонным:

— Гітлер капут!

Нейкі малады баец, перагнуўшыся цераз борт, крыкнуў Кругеру:

— Эй, сержант, падкінь нам парачку, мы з імі пагамонім!

Кругер сціснуў кулакі.

„Ужо недалёка, — падумаў ён. — Мяркуючы па карце, мы выйдзем якраз да тунеля. Тут да ночы павінна застацца першая дыверсійная група“. Цяпер ён пакажа гэтаму берлінскаму обер-лейтэнанту, на што здольны Кругер. Першы ж эшалон, узарваны ўнутры тунеля, спыніць рух па гэтай чыгунцы не менш чым на дзесяць дзён. Пакуль руская контрразведка будзе шукаць дыверсантаў у гэтым раёне, грымнуць выбухі ля моста цераз Днестр і яшчэ далей у рускім тыле.

(Працяг будзе)

Дарожнае пекла

Даведалася я, што ў Міхалове на рынку можна купіць парасятак. Паехала. Ад Фальваркаў да Масціскаў так мяне страсло, што Марцінава Ганулі мусіла зараз мне на жывот збанок ставіць. Думала я, што гэта апошнія хвіліны майго жыцця, пэўна, кішкі закруціліся. Калі зняла збанок, зрабілася лягчэй і я, згодна з планам, паехала на рынак. Купіўшы парасятак, вярнуся дамоў гэтай самай дарогай. Вядома кожнаму, калі рана ўстанеш, дык сон змарочыць. Я абаперлася аб клетку і заснула. Прачнулася ў канцы Тапалян і войкнула са здзіўлення. На сярэдзіне смаловачкі кабылка мая стаіць, як прыбітая цвікамі. Побач на дарозе гусак штук 15, галошы і незнаёмая бабуля з унучкаю. Яны ўюцца і плачуць.

У чым справа? Ад сонечнага цяпла растапілася смала і зусім, як у пекле. Усе мы прыклеіліся да смаляной дарогі. Бачу, насустрач едзе матацыкл. Брызгі смалы аж пад неба ляцяць. Думала, што трапіла ў пекла, аб якім мне калісьці бабка расказвала (на матацыкле ўявіла сабе люцыпара, бо быў цэлы вымазаны смалою).

Гаварылі людзі, што ў той дзень быў у Міхалове дырэктар дарожнае ўстановы, але пабаяўся ехаць гэтай дарогай і паехаў цераз Жэдню. Шкада, што ён не прыклеіўся да гэтае смалы. Добра было б, каб сам, за жыцця, пазнаў, што такое дарожнае пекла, якое людзям стварыў.

Суседка Міхаліна

Дарагое „Сэрцайка“!

Я выпісваю рэгулярна „Ніву“ і заўсёды чытаю твае рады. Раіш ты многім дзяўчатам і хлопцам у іх клопатах, таму і я звяртаюся да цябе за парадай.

Мне амаль 18 год. Вучуся ў тэхнікуме. На канікулах я была на вёсцы, бо там жывуць мае бацькі. Там, на забаве я пазнаёмілася з хлопцам з суседняй вёскі. Грыша прыстойны і багаты, дыадзін у бацькоў, але намнога старэйшы за мяне. Пасля таго, ён яшчэ некалькі разоў наведаў мяне ў бацькоў. Гаварыў, што хоча са мной жаніцца. Бацькам вельмі спадабаўся і яны згодны выдаць мяне за яго замуж. Я ведаю, што ён адзін. А ў нас сям'я вялікая і жывем мы небагата. Гавораць, каб я кідала школу і, як споўніцца мне 18 год, выходзіла за яго замуж. Але, „Сэрцайка“, я маю іншага хлопца — Толіка. Ён малады, такі, як і я. Вучымся ў адной школе. Мне ён вельмі падабаецца. І мы кахаем адзін другога. Толік гаварыў, што як закончым школу, то пажэнімся. Але бацькі нагаварваюць, каб выходзіла я за Грышу. Парай, „Сэрцайка“, што мне рабіць?

Марыся з Дуброўшчыны

Марыся! Спачатку закончы школу. Гэта неабходна. Ты ж столькі вучылася і да канца ўжо не так далёка. Навука цяпер патрэбна не толькі ў горадзе, але неабходна яна і маладым гаспадарам. Замуж спяшацца няма чаго. Здзіўляюся, што бацькі да гэтага цябе намаўляюць. Відаць, гэта яшчэ ўплыў даўняй мінуўшчыны, калі людзі на вёсцы жылі бедна і багацце было для іх справай найважнейшай. Дзеля гэтага аддавалі не раз дачку замуж за некаханага хлопца. Такое замужаства часта канчалася трагедыяй на ўсё жыццё. А цяпер твая будучыня, тваё багацце — гэта навука. Закончыш школу, будзеш працаваць і тады зможаш уладкаваць сваё жыццё, як сама захочаш. Ці выйдзеш за Толіка, пакуль што цяжка сказаць. Калі ваша каханне вытрымае пробу часу, дык у будучыні ніхто вам не перашкодзіць рэалізаваць свае, пакуль яшчэ дзіцячыя мары.

„Сэрцайка“

Капачкі

Бульбяныя капачкі ўсё больш папулярныя. Гаспадары ў некаторых вёсках проста чакаюць іх: хоць пагода добрая, не ідуць гартаць зямлі рукамі або матыкамі. Як сцвярджае солтыс у Азяблах І. Хшаноўскі, у гэтай і суседніх вёсках гаспадары ўжо адвыкаюць ад капання бульбы ўручную. Капаюць яе ў асноўным капачкаю. І так, Сак Ян на працягу чатырох дзён выкапаў бульбу. Гэту працу ўручную выконваў бы ён не менш, як тры тыдні.

Павел Гутнік.

Хто адказны за балаган?

Я часта бываю на малочным рынку ў Бельску, што пры вуліцы Крынічнай: прадаю памідоры, капусту, моркву, пятрушку і іншую гародніну, якую вырошчвае мая дачка. Я прыкмеціў, што з ветрам разносіцца смурод ад публічнай прыбіральні, якая знаходзіцца каля таргавіцы. Калі я заглянуў туды, дык з жахам заўважыў, што цэлая прыбіральня так перапоўнена, што нечыстоты выплывалі аж на вуліцу. Калі будавалі гэты аб'ект, надта мала далі цэменту, і цэлая падлога так зруйнавана, што можна паламаць ногі. А калі я заглянуў да кожнай перагародкі, як у мужчынскім, так і ў жаночым аддзеле, белыя сцены былі вымазаны ў розныя колеры, бо зусім тут няма туалетнай паперы і публічнасць паслугоўваецца пальцам, які выцірае аб сцянку.

У кожны чацвер тут жа стаіць вялікі самаход з півам. Аматары піва наведваюць прыбіральню. Забруджаным абуткам разносяць бруд па цэлай таргавіцы.

Было гэта яшчэ перад дажынкамі і згодна з наказам трэба было ліквідаваць гэты непарадак. З гэтай мэтай я пайшоў да намесніка гарадской рады тав. Парфенюка. Ён сказаў, што гэта прыбіральня ГС-у. Калі я зайшоў да прэзаса ГС-у, дык ён сказаў, што яна належыць да камунальнага аддзела і дадаў, што ГС можа ўзяць яе пад сваю апеку, калі будзе перададзена ГС-у цэлая таргавіца, якая дае вялікія карысці (па 15 зл. за 1,5 метра плошчы ад кожнай асобы).

І так дагэтуль невядома, хто адказны за парадак у гэтым публічным месцы. На таргавіцы брудныя і пакрыўленыя сталы. На іх прадаўцы раскладаюць свае тавары. Самі сядзяць проста на бруднай плошчы.

Нестар Перавой

Пётр Себасцьянюк: „Я гаспадар“

Неяк сустрэў я на цялушкаўскай вуліцы Пятра Себасцьянюка. Гэта прыгожы і вясёлы хлапец. Працуе сам на гаспадарцы, у якой каля 10 гектараў зямлі. Зімою яшчэ працаваў палячам у Беластоку. А таксама сталяркай займаецца. У 1972 г. ён закончыў вячэрнюю сістэмай 7 класаў у мясцовай школе.

„А што ж ты, кажу, адзін, як калок, сядзіш на такой вялікай гаспадарцы. Жаніцца табе трэба“, — кажу.

„Але як мне ажаніцца? — адказвае. — Я ж гаспадар і далей хачу на гаспадарцы жыць, і таму ніякая дзяўчына за мяне не хоча ісці. У нас цяпер дзяўчаты ў вёску замуж не хочуць ісці, а ўсе падрыхтаваны пайсці замуж у горад. Яны не хочуць у полі працаваць. Амаль усе вучацца па гарадах, там знаёмяцца і замуж выходзяць. Калі нават і выходзяць за вясковага, дык толькі за такога, які з часам намераны выбрацца ў горад. Часам здаецца і мне, што давядзецца кінуць гаспадарку і пайсці ў горад. Там работу знайду, ажанюся і буду жыць. Так цяпер усе робяць. А гаспадарка няхай сабе ляжыць...“

Неяк я ізноў убачыў Пецю ў полі. Жаў жыта, а памагалі яму сястра і брат, якія вучацца ў Беластоку ў школах. Памагалі і іншыя асобы з вёскі. Жніво ў Пеці закончылася ў добры час. Стаялі сонечныя летнія дні...

М. Матвеюк

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

Śledztwo w sprawie obywatela poza wszelkim podejrzeniem" (włoski), 9—10 „Niech bestia zdycha" (franc.), 11—12. „Jezioro osobliwości" (polski), 13—14.

Кляшчэлі

„Pod prąd" (węgierski), 9—10 „Mordercy w imieniu prawa" (franc.), 11—12. „Ślub bez obrączki" (czeski), 13—14.

Нараўка

„Grubasek" (rumuński), „Poszukiwany-poszukiwana" (polski) 10—14.

Нарва

„Wakacje we czworo" (włoski), „Wrzesień 1939" (polski), 10—14.

Чыжы

„Oskarżeni o zabójstwo" (radz.), „Brylanty pani Zuzy" (polski), 10—14.

Дубічы Царкоўныя

„Ktoś za drzwiami" (franc.), "Tajemnica Aleksandra Dumasa" (czeski), 10—14.

Чаромуха

„Przez pustynię" (meksykański), 9—10. „Rok przestępny" (radz.), 13—14.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля

„Woda życia" (radz.), „Nieznany" (polski), 10—14.

Райск

„Uciekaj i daj się złapać" (węgierski), „Siedem nianiek" (radz.), 10—14.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Małżonkowie roku II" (rumuński), 13—14.

Міхалова

„Porachunki" (ang.), 9—10. „Szarża lekkiej brygady" (ang.), 11—12. „Ostatnia gra Karima" (radz.), 13—14.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Nareszcie poniedziałek" (węgierski), 9—10. „Wynajęty człowiek" (USA), 11—12. „Pozwólcie startować" (radz.), 13—14.

Мілейчыцы

„Wkrótce będzie koniec świata" (jugosł.), 9—10. „10 dni bezpłatnego urlopu" (bułg.), 11—12. „Hubal" (polski), 13—14.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch". Redaguje Kolegium. Adres Redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Numer przy przesyłkach pocztowych: Redakcja tygodnika „Niwa", Skr. poczt. 281, 15-950 Białystok. Telefony: Redaktor Naczelny i Sekretarz Redakcji 2-10-33, publicyści 2-32-41 do 45 (centrala). Cena prenumeraty krajowej: rocznie: 28,80 zł, półrocznie: 14,40 zł, kwartalnie: 7,20 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Można również wpłaty na prenumeratę indywidualną dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego „Ruch" w Białymstoku 150-6-161 NBP I OM Białystok. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch". Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urzędów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch", Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto PKO Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40 proc. Nr indeksu 36911

BZGraf. Nakład 7.186 K-3

ВЯЗУЧЫ

Упершыню мне сказалі гэты камплімент у дзяцінстве, калі знявечанага выцягнулі з рэчкі:

— Відаць, вязучы. Іншы на яго месцы ўжо б даўно адубеў...

З таго часу мне і сапраўды пачало везці.

Ужо праз некалькі дзён я ўпаў з ясеня. На галаву свайго таварыша Федзькі. І скруціў яму шыю. А сабе толькі зламаў руку.

— Ён у цябе нарадзіўся ў сарочцы, — казалі суседзі бацьку. — Вязучы...

Нейк так выходзіла, што чым больш я ўваходзіў у гады, тым часцей да мяне з'яўлялася вязенне.

Аднойчы ў парку на мяне наскочылі трое. Знялі андатравую шапку, вытраслі з кажуха і ліквідавалі ўвесь ганарар, які я атрымаў за кніжку.

— Вам пашанцавала, — парадаваў мяне сусед. — Маглі яшчэ нейкім жалезам па галаве стукнуць або нож між рэбрамі ўстраміць.

Дарэчы. Пра рэбры.

Я ехаў таксі. Дарогаю падсела трое. Шафёр пятляў — круціў паміж машынамі, а тады ўляпіўся ў сустрэчнага МАЗа. Сам да бальніцы не дацягнуў. Тыя таксама дух спусцілі. А мне лекар кажа:

— Вы вязучы. Абышліся трыма рэбрамі і адною нагою...

Калі я вярнуўся з бальніцы, мне зноў пашанцавала — у пакоі на стале я застаў запіску:

„Вася! Не асуджай мяне.

Ты ведаеш, што я кахаю Андрэя.

Я пайшла ад цябе назаўсёды!"

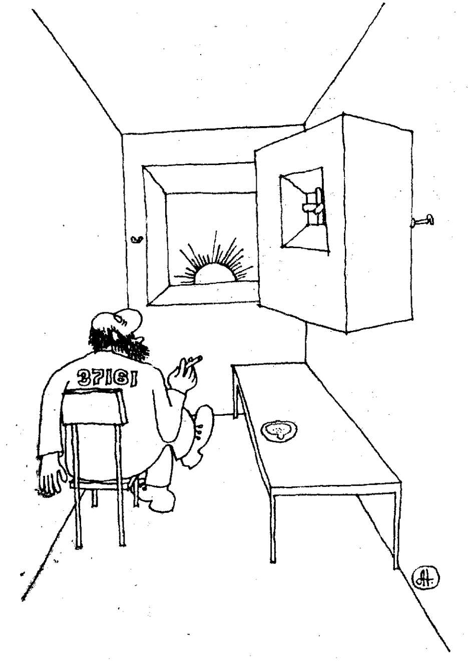
Я ўздыхнуў з палёгкаю. Нарэшце. Сталася, як жадаў. Я ўжо даўно заўважыў, што выконваю функцыю слупа, да якога мая жонка прывязана, каб Андрэй ведаў, дзе яе шукаць.

Ды тут у пакой зайшоў таварыш.

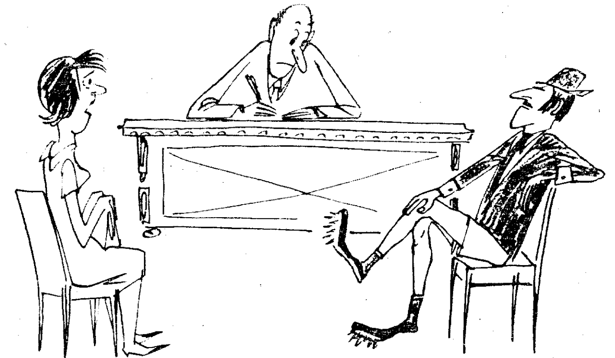
— Бачыў тваю жонку. Стаіць у чарзе за шкарпеткамі для цябе. Прасіла перадаць, каб ты не перажываў. Тою запіскаю яна пажартавала...

Маю радасць як рукою зняло. Упершыню ў жыцці мне не пашанцавала...

Яўген Дудар

НІЎКА

— Грамадзянін суддзя, ён ужо колькі год бегае ад аліментаў.

АДЗІН РАЗ

На допыце ў следчага Васіль даказваў:

— Грамадзянін следчы, вы кажаце, што я жонку пабіў, ды я ўжо ўсё жыццё на ланцугу хаджу! Ці ж мог я так зрабіць?

— Але ж пабілі жонку?..

— Гэта толькі адзін раз было, бо ланцуг у маіх руках апынуўся, — апусціўшы вочы, ціха адказаў Васіль.

АПРАЎДАЎСЯ

Рэгуліроўшчык пытае шафёра:

— Як вы маглі сесці за руль у п'яным стане?

— А я піў у кабіне, — адказаў той.

ПРАКТЫЧНЫ

— З кім бы ты хацеў жыць, хлопчык, з таткам ці з мамаю? — пытаюць сынка бацькі, якія разлучаюцца.

— З тым, у каго застаецца тэлевізар, — адказвае сынок.

СПЕЦ

Да асуджанага на смерць узломшчыка прыйшоў святар.

— Сын мой, спаведайся ў сваіх грахах, каб дзверы раю не засталіся закрытымі для цябе...

— Што? Ды няма такіх дзвярэй, якія я не мог бы адкрыць!

Без слоў.

МІНІБАЙКІ

НОВАЕ АМПЛУА ВАЎКА

У адным тэатры Ваўка назначылі на ролю авечкі.

Воўк завыў:

— Гэта не маё амплуа!

А яму адказваюць:

— Сам вінаваты! Навошта авечку з'еў?

Мараль: трэба есці так, каб і ваўкі былі сыты і авечкі цэлыя.

...НЕ ВЫСЯЧЭШ ТАПАРОМ

Пяро напісала, быццам яно вырасціла дзялянку леса пад высечку. Тапор прыскакаў на дзялянку — пуста. Махаў, махаў — нічога не высек.

Мараль: што напісана пяром, не высячэш тапаром.

М. Азаў, У. Ціхвінскі

...Ён заскочыў у забягалаўку на хвілінку, а затрымаўся на пятнаццаць сутак.

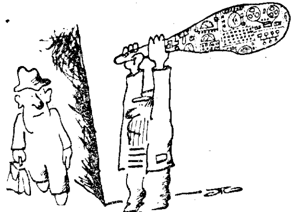
...Яго дэвіз: з пустымі рукамі да мяне прыдзеш, з пустымі і пойдзеш.

Дапамог

Сымон на млыне працаваў
І там мукі мяшок украў.
Калі зямлю ахутаў змрок,
Выносіў злодзей той мяшок.
Нясе Сымон, ажно сапе,
Бо груз цяжкі, пяціпудовы.
— Каго нясеш ты на сабе? —
Пачуў ён нечаканы словы.
Сымон са страху мігам змок.
Спыніўся.
Чуе:
— Галубок!
Эге! І твой сябрук напіўся?
Вось я таксама ў сябрука
Пасмакаваў крыху піўка.
Ну-ну, нясі хутчэй яго...
Сымон начальніка свайго
Пазнаў, што не трымаўся на нагах.
І тут прапаў Сымонаў страх.
— Дык будзь здароў! І на руку...

Мараль? Сымон панёс далей муку.

Міхась Гарнак

ЖОЎТАЯ ТРУБКА

— Знаеш, мамо, сцо я ў Пятла Загнібяды бацыў, — пачаў задыхана малы Крутанос. І, не чакаючы адказу, раскрыў таямніцу: — Тлубку.

— Трубку? Якую трубку?

— А такую зоўту-зоўту, пазаклуцвану ўсяляк...

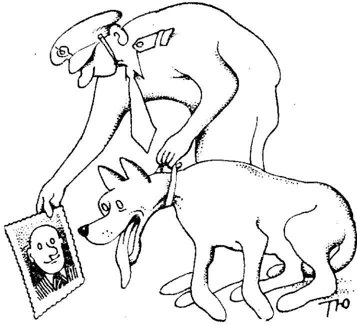
— Гм... — мугікнула пад нос Крутаносіха.

— Ад самагоннага апарата! — сказаў аўтарытэтна Крутаносбацька.

Праз гадзіну пра загадкавую жоўтую трубку Пятра Загнібяды ведалі ўсе суседзі, праз паўдня — уся вёска. А праз дзень...

...Міліцыянер выйшаў з хаты старога Пятра злосны, разнерваваны, голасна лаючы невядома каго:

— І трэба ж было мне дзесяць кіламетраў целяпацца сюды, каб паглядзець на той, чорт бы яго ўзяў, пакручаны саксафон!..

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Марыі Анапюк і Яніны Дзмітрук з Грыгораўцаў Бельскага павету змяшчаем папулярную песню з рэпертуару Марылі Радовіч

Diabeł i raj

Jeszcze chodzą po świecie dziewczyny
bardzo smutne ze znanej przyczyny,
ale wy się, dziewczyny, nie dajcie...
tylko szczęścia szukajcie, szukajcie...

Dla was diabeł, dla was maj,
o patataj, patataj,
dla was anioł, dla was raj,
patataj, o patataj,
dla was diabeł, dla was raj,
o patataj, patataj!

Jeszcze będzie weselej i mądrzej,
młody księżyc usiądzie na kołdrze,
z nami będą się żenić, nas kochać,
a my piękne, w niebieskich pończochach...

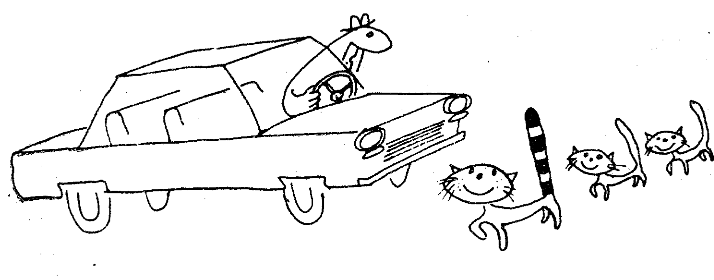
Dla nas diabeł, dla nas maj,
o patataj, patataj,
dla nas anioł, dla nas raj,
patataj, o patataj,
dla nas diabeł, dla nas raj,
o patataj, patataj!

Jeszcze zadrze do góry się noska,
co to będzie za dzień, Matko Boska!
Jeszcze błysną obrączki na palcach,
jeszcze ruszy podłoga do tańca...

Dla nas diabeł, dla nas maj...

Przyjdzie dzień, gdy się słońce ocieli,
a my w górze, my w chmurze, my w bieli,
serenady zanucą nam do snu,
skarby świata znów rzucą nam do stóp.

Dla nas diabeł, dla nas maj,
o patataj, patataj,
dla nas anioł, dla nas raj,
patataj, o patataj,
dla nas diabeł, dla nas raj,
a nam w to graj!

КУРЁЗЫ

ЯК ПАВЯРНУЎ, ТАК І ВЫЙШЛА

У славутага філосафа — сафіста Пратагора быў вучань Эватл. Палову аплаты за навучанне Эватл аддаваў адразу, а другую палову паабяцаў аддаць, як толькі выйграе першы судовы працэс. Навучанне закончылася. Ішлі месяцы, а Эватл яшчэ ні разу не прыняў удзелу ў судовым пасяджэнні. Доўг не быў звернуты. Тады Пратагор вырашыў сцягнуць сплату за навучанне праз суд.

Уступна ён звярнуўся да Эватла з такою дылемай:

„Калі ты выйграеш працэс, дык павінен заплаціць мне згодна з нашай умовай: калі ж ты гэты працэс прайграеш, дык павінен будзеш заплаціць згодна з вырашэннем суддзяў; але ты або выйграеш працэс, або прайграеш яго, і, значыць, усё роўна павінен заплаціць мне належную суму".

Такі довад не застрашыў вучня:

„Калі я выйграю працэс, дык я не павінен буду плаціць у выніку судовага рашэння; калі я прайграю працэс, дык не павінен буду плаціць у выніку нашай умовы; але я або выйграю працэс, або прайграю яго, і, значыць, ні пры якіх абставінах не павінен плаціць вымагаемых грошай".

ШЛЯХ, ВЫМАШЧАНЫ ШТРАФАМІ

Джон Харгіс з горада Бун пабіўся аб заклад, што на сваім старым аўтамабілі праедзе „задпім ходам" 1000 кіламетраў. Ён ажыццявіў сваю задуму. Выйгрыш склаў 600 долараў. Паліцэйскія штрафы абышліся пераможцу ў... 1000 долараў.

Пераможцаў не судзяць, і яны гэтым часта карыстаюцца.